

Muzeum T. G. M. Rakovník, p.o

Výroční zpráva 2023

Obsah:

1. Úvod	str. 5
2. Charakteristika instituce	str. 6
3. Struktura organizace a personální obsazení	str. 7
4. Muzeum T. G. M. Rakovník a jeho pobočky	str. 9
4.1 Muzeum Rakovník	str. 9
4.2 Muzeum T. G. Masaryka v Lánech	str. 10
4.3 Muzeum Nové Strašecí	str. 11
4.4 Vlastivědné muzeum Jesenice	str. 12
4.5 Památník Joachima Barranda ve Skryjích	str. 13
4.6 Galerie Samson Cafeé	str. 14
4.7 Muzeum Alice G. Masarykové a ČČK	str. 15
4.8 Pamětní síň Jaroslava Fraňka v Nezabudicích	str. 17
5. Sbírkotvorná činnost	str. 18
5.1 Evidence sbírkových předmětů	str. 18
5.2 Nákup sbírek v rámci koncepce rámci Koncepce sbírkotvorné činnosti příspěvkových organizací zřizovaných Středočeským krajem	str. 18
5.3 Inventarizace sbírek	str. 18
6. Vědecko-výzkumná a odborná činnost jednotlivých oddělení muzea	str. 19
6.1 Archeologické oddělení	str. 19
6.1.1 Hlavní činnost – zajištění archeo. památkové péče	str. 20
6.1.2 Publikační, přednášková činnost, výzkumy a semináře	str. 21
6.1.3 Péče o archeologickou sbírku	str. 22
6.1.4 Archeologické expozice	str. 22
6.1.5 Výstavní činnost	str. 23
6.1.6 Doprovodné a archeo. akce pro školy a veřejnost	str. 23
6.1.7 Výukové programy pro školy	str. 24

6.2 Přírodovědné oddělení	str. 25
6.2.1 Sbírkotvorná činnost	str. 25
6.2.2 Výstavy a expozice	str. 25
6.2.3 Přednášky a komentované prohlídky	str. 25
6.2.4 Projekty a akce	str. 25
6.2.5 Spolupráce s institucemi	str. 26
6.2.6 Odběrové místo AVES	str. 26
6.2.7 Poradenství	str. 26
6.3 Oddělení historie a společenských věd	str. 27
6.3.1 Sbírkotvorná činnost	str. 27
6.3.2 Inventarizace sbírek	str. 27
6.3.3 Péče o sbírkový fond, restaurování sbírkových předmětů	str. 28
6.3.4 Výstavy a expozice	str. 28
6.3.5 Přednášky a komentované prohlídky	str. 29
6.3.6 Ostatní	str. 29
6.4 Archiv, fotoarchiv, knihovna	str. 30
6.4.1 Evidence	str. 30
6.4.2 Digitalizace sbírek	str. 30
6.4.3 Ostatní	str. 30
6.5 Propagace	str. 31
7. Činnost poboček	str. 32
7.1 Muzeum Rakovník	str. 32
7.1.1 Výstavy	str. 32
7.1.2 Kulturní akce	str. 33
7.2 Muzeum T. G. Masaryka v Lánech	str. 35
7.2.1 Návštěvnost	str. 35
7.2.2 Výstavy	str. 35
7.2.3 Kulturní akce	str. 36
7.2.4 Sbírkotvorná činnost	str. 37
7.2.5 Propagace pobočky	str. 37
7.3 Vlastivědné muzeum Jesenice	str. 39
7.3.1 Výstavy a akce	str. 39

7.3.2 Programy pro školy	str. 42
7.3.3 Návštěvnost	str. 42
7.3.4 Sbírkotvorná činnost	str. 43
7.4 Muzeum Nové Strašecí	str. 44
7.4.1 Výstavní činnost	str. 44
7.4.2 Kulturní akce, přednášková činnost a doprovodné akce	str. 54
7.4.3 Spolková činnost	str. 61
7.4.4 Sbírkotvorná a badatelská činnost	str. 70
7.4.5 Doplnková činnost	str. 72
7.5 Muzeum Alice G. Masarykové a Českého červeného kříže	str. 73
7.5.1 Kulturní akce	str. 73
7.5.2 Výstavy	str. 74
8. Spolupráce s jinými odbornými institucemi, spolky a médii	str. 74
9. Zahraniční spolupráce	str. 75
10. Zapojení do dotačních programů	str. 75
10.1 Dotace IROP výzva č. 76	str. 75
10.2 Dotace z národních zdrojů, finanční podpora měst a obcí, fundraising	str. 75
11. Zpráva o hospodaření za rok 2023	str. 76

1. Úvod:

Rok 2023 byl výjimečným obdobím plným kulturních akcí a výstav, které pozvedly naši instituci na novou úroveň. Naše úsilí o obohacení kulturního života regionu bylo korunováno zvýšením návštěvnosti o celých 10 000 návštěvníků. Mezi nejúspěšnější projekty vedoucí ke zvýšení návštěvnosti v roce 2023 patřily například pravidelné workshopy pro rodiny s dětmi v Muzeu Nové Strašecí, které zaznamenaly velký ohlas.

Významné kulturní události roku zahrnovaly křest knihy "Královské klenoty ze Mšece a Řevničova" s mezinárodní účastí a impozantní inscenaci opery "Dvě vdovy" na nádvoří rakovnického muzea. Dalším úspěchem bylo zahájení cyklu s názvem "Alice G. Masaryková – odkaz ženy, který inspiruje generace."

Investiční aktivity podpořené Středočeským krajem přinesly významné změny. V Muzeu T. G. Masaryka v Lánech byla provedena kompletní výměna expozičního osvětlení, zatímco v zahradě Muzea Alice G. Masarykové vznikl nový altán určený pro kulturní akce. V plánu je také nové bezbariérové zázemí pro Muzeum Rakovník, kde již byla zadána realizace projektové dokumentace. Paralelně probíhá náročná příprava zadávací dokumentace pro nové muzejní depozitární prostory v Senomatech.

Rok 2023 znamenal pro naši organizaci významný krok směrem k modernizaci a efektivitě využívání informačních technologií. Úspěšně jsme implementovali nové rozhraní Microsoft 365, zakoupili nový účetní program Pohoda a realizovali přechod na digitální finanční kontrolu prostřednictvím aplikace Croseus. Tyto inovace nám poskytly efektivnější nástroje a prostředky pro správu, organizaci a transparentnost našich finančních a administrativních procesů, a tím přispěly k celkovému posílení naší instituce.

2. Charakteristika instituce:

Muzeum T. G. M. Rakovník, p.o. je příspěvkovou organizací Středočeského kraje se sbírkovým fondem zaměřeným na region Rakovnicka a na osobnosti jako je T. G. Masaryk, Alice G. Masaryková, Joachim Barrande a Jaroslav Franěk.

Základní identifikační údaje:

Muzeum T. G. M. Rakovník, Vysoká 95, 269 01 Rakovník

IČO: 00360155

email: rakovnik@muzeumtgm.cz

internetové stránky: www.muzeumtgm.cz

Facebook: <https://www.facebook.com/muzeumtgmrakovnik/>

Pobočky a muzejní objekty:

Muzeum T. G. Masaryka v Lánech

Muzeum Nové Strašecí

Vlastivědné muzeum Jesenice

Památník Joachima Barranda ve Skryjích

Muzeum Alice G. Masarykové a ČČK

Galerie Samson Cafeé

Vysoká brána

Pamětní síň Jaroslava Fraňka

3. Struktura organizace a personální obsazení:

Ředitelka:

- Mgr. Magdalena Elznicová Mikesková, Dis.,

Hospodářsko-správní oddělení:

- Mgr. Kateřina Blažková, zástupce ředitelky pro výstavní sítě a objekty v Rakovníku
- Petra Kopáčková, ekonomka, zástupce ředitelky pro personální a ekonomické záležitosti,
- Simona Pisárová, ekonomka, na rodičovské dovolené
- Anna Doležalová, administrativní činnost
- Vlasta Pavlíčková, pokladní
- František Štiller, projekty

Oddělení historie a společenských věd:

- Mgr. Lenka Šmídová, vedoucí historického oddělení a etnograf
- Mgr. Barbora Honzíková, DiS., muzeolog
- Mgr. Barbora Bednářová Šafránková, muzeolog
- Nikola Štefánková, odborný pracovník
- Petra Pulawski, dokumentátor
- Iveta Dušková, dokumentátor
- MgA. Daniela Vokounová, fotograf, restaurátor, odborný pracovník, na rodičovské dovolené
- Mgr. Veronika Kuchárová, historička, archivářka, správce knihovny a archivu

Archeologické oddělení:

- Mgr. Kateřina Blažková, archeolog
- Mgr. Jana Bezáková, archeolog

Přírodovědné oddělení:

- Radek Remar, odborný pracovník

- Michaela Zoubková, ošetřovatelka, pěstitelka, průvodkyně

Oddělení informací a knihoven:

- Mgr. Veronika Kuchárová, historička, archivářka, správce knihovny a archivu

Propagace:

- Irena Smržová, propagační činnost pobočka Lány, správce emailového marketingu

- Vladimíra Kubičková, propagační činnost pobočka Rakovník, grafický design

- Petra Pulawski, grafický design

- Mgr. Barbora Honzíková, propagační činnost pobočka Nové Strašecí

- Nikola Štefánková, propagační činnost pobočka Jesenice

Výstavní oddělení:

- MgA. Barbora Bestová, vedoucí oddělení

- MgA. Daniela Vokounová, fotograf, na rodičovské dovolené

Technické oddělení a průvodci

- Jiří Honzík, údržbář

- Petr Daňhel, údržbář

- Miroslav Varyš, průvodce, úklid

- Vladimíra Kubičková, průvodce, úklid

- Kateřina Bílá, průvodce, úklid

- Jaroslava Čonková, průvodce, úklid

- Marcela Kubičková, průvodce, úklid, na rodičovské dovolené

- Soňa Vágnerová, průvodce, úklid

Externí pracovníci:

Průvodcovskou činnost na objektech a pobočkách v letní sezóně, o víkendech a o svátcích zajišťovali pracovníci na částečné úvazky.

4. Muzeum T. G. M. Rakovník a jeho pobočky

4.1 Muzeum Rakovník

Muzeum v Rakovníku, původně městské, později okresní se od roku 2002 stalo součástí příspěvkové organizace Středočeského kraje s názvem Muzeum T. G. M. Rakovník. Rakovnické muzeum vzniklo v souvislosti s přípravami a sběry na Národopisnou výstavu československou konanou v Praze v roce 1895. Muzeum bylo slavnostně otevřeno v budově chlapecké školy 24. 7. 1898 u příležitosti 100. narozenin Františka Palackého. Po několika stěhování sbírek a expozic se v roce 1936 přestěhovalo do barokní budovy paláce plaských cisterciáků u Pražské brány, kde sídlí dodnes. V roce 1984 k němu bylo připojeno několik poboček: v Novém Strašecí, v Jesenici a ve Skryjích, v roce 1998 také Památník Jaroslava Fraňka v Nezabudicích a v roce 2003 k nim přibylo Muzeum T. G. Masaryka v Lánech. V průběhu 20. století prošly jeho expozice několika proměnami poplatnými době. V současnosti prezentuje hned několik stálých expozic od gotického suterénu po barokní mansardu se zaměřením na regionální specifika: Geologie a hornictví, Voda v krajině a rybářství (s živými zástupci ryb v několika akváriích), RAKO 1883 – 2003, Příroda Rakovnicka (s živými zástupci hadí říše v několika teráriích), Vývoj Rakovnicka od pravěku do 19. století a Bitva u Rakovníka 1620. Na nádvoří jsou v lapidáriu vystaveny původní architektonické prvky z Vysoké brány a kamenná pec z archeologického výzkumu slovanské chaty a vstupuje se odtud do Pražské brány s expozicí věnovanou Sboru rakovnických ostrostřelců. Díky participativnímu rozpočtu Středočeského kraje v roce 2021 vznikla na parkánu muzea nová geologická expozice. Kromě toho budova nabízí dva výstavní prostory pro krátkodobé výstavy (velká síň v mansardě a Petrovcova výstavní síň v přízemí). V průběhu roku muzeum nabízí množství doprovodných programů pro školy, přednášek, koncertů a akcí pro veřejnost: cyklus letních koncertů Nokturna, Muzeum na dvoře, Muzejní noc, Festival duchovní hudby, Soutěž o nejchutnější a nekrásnější vánočku a Vysoká brána, při níž se bohatým celodenním programem s tradičním jarmarkem každoročně zahajuje turistická sezóna ve městě.

Muzeum T. G. M. Rakovník, Nám. Obětovaných 1, 269 01 Rakovník

tel: 313 512 768; 731 449 331, e-mail: cp1@muzeumtgm.cz

Otevírací doba: po: zavřeno, út - ne 9:00 - 17:00 hodin, červenec, srpen út - ne 9:00 - 18:00 hodin

4.2 Muzeum T. G. Masaryka v Lánech

Myšlenka vzniku muzea, které by se věnovalo osobnosti T. G. Masaryka, vznikla u lánských občanů již po smrti prvního československého prezidenta, bohužel konkrétnější podobu mohla tato myšlenka získat až po roce 1989. Právě díky iniciativě lánských občanů začala idea muzea postupně dostávat formu a tvar. Postupně vznikla nadace pro vybudování muzea, byl vytipován vhodný objekt a začalo se s přestavbou. Budovu muzea v roce 1998 převzalo jako svou významnou pobočku tehdy Okresní muzeum Rakovník. Muzeum se podařilo postupně dobudovat a dne 7. března 2003 bylo slavnostně otevřeno.

V současné době muzeum nabízí návštěvníkům expozice mapující jak osobnost T. G. Masaryka a jeho rodinu, tak i období, ve kterém žil. V prvním patře muzea jsou vystaveny především osobní předměty T. G. Masaryka i členů jeho rodiny. Návštěvníci mohou více nahlédnout do soukromí Masarykovy rodiny, poznat jaká byla jejich oblíbená jídla nebo záliby. Významná část expozice je věnována období první světové války, především československým legiím a vzniku Československé republiky. Zmapován je i pobyt T. G. Masaryka na zámku v Lánech včetně informací, jak probíhal Masarykův všední den. Druhé patro muzea prezentuje období let 1918 – 1938 známé jako období první republiky a novou část expozice nazvanou Prezident odešel, která interaktivním způsobem ukazuje období těsně po smrti prezidenta T. G. Masaryka a etapy, které následovali.

Muzeum pořádá také krátkodobé výstavy a kulturní akce. K nejvýznamnějším patří tradiční akce Den s T. G. M. a Masarykova vatra. Prostory muzea jsou bezbariérové, přizpůsobené rodinám s malými dětmi i cyklistům. Návštěvníci mohou využít muzejní kavárnu.

Muzeum T. G. Masaryka v Lánech, Zámecká 197, 27061 Lány

tel.: 313511209, mobil: 602254289, e-mail: lany@muzeumtgm.cz

Otevírací doba: po – zavřeno; květen – říjen úterý – neděle 9.00 – 17.00;

listopad – duben úterý – pátek: neděle 9.00 – 16.00; sobota, neděle, svátky 10.00 – 16.00

4.3 Muzeum Nové Strašecí

Muzeum Nové Strašecí leží ve východní části okresu Rakovník asi 40 km západně od Prahy. Instrukce muzea v Novém Strašecí je se svým rokem založení 1894 nejstarší podobnou institucí v regionu. Sbírký se zprvu nacházely na radnici a později v nové budově okresního domu. V roce 1942 se stěhovaly do budovy bývalé školy u kostela, kde byly zpřístupněny v roce 1943 a kde je sídlo muzea dodnes. Od roku 1984 je pobočkou Muzea T. G. M. Rakovník. Jeho hlavní zaměření je dáno sbírkovým fondem a dvěma stálými expozicemi: Expozice venkova a Keltové na Novostrašecku. Expozice Keltové na Novostrašecku vznikla v roce 2007 podle scénáře přední české archeoložky a specialistky na dobu laténskou PhDr. Natalie Venclové jako připomenutí evropsky významných keltských lokalit v okolí města. V první řadě prezentuje příběh nález slavné opukové hlavy Kelta u valového areálu u Mšeckých Žehrovic. Expozice zahrnuje repliky keltského obydlí, model valového areálu, hrncířské pece, železářské huti nebo dílny na výrobu švartnových šperků, což je specifikum této oblasti, která je běžně archeology nazývána jako industriální oblast keltské Evropy ve 3. století př. n. l.. Etnografická expozice venkova se snaží přiblížit moderním trendům současného muzejnictví a názornější formou s možností vlastního vyzkoušení konkrétního jevu blíže nastínit naši minulost. Za pomoci originálních sbírkových předmětů i replik se zde návštěvníci seznamují s běžnými činnostmi i s vybranými řemesly našich předků provozovanými především na venkově. Muzeum disponuje ještě jednou výstavní síní pro krátkodobé výstavy místních umělců a výstavy muzejního charakteru. Pravidelně muzeum nabízí doprovodné programy pro školy, pořádá přednášky, soutěže (O Velikonočního beránka), adventní koncerty a akce pro veřejnost, mezi nimiž si největší oblibu získal Den s Kelty, kterým si každoročně připomínáme výročí nález opukové hlavy Kelta. V prostorách muzea se nachází i knihovna s badatelnou pro prezenční výpůjčky. Knihovna má regionální i všeobecný charakter a obsahuje cca 7 300 knih a časopisů.

Muzeum Nové Strašecí, U Školy 123, 271 01 Nové Strašecí

Telefon 313 572 563, e-mail: nstraseci@muzeumtgm.cz

Otevírací doba: Po: zavřeno. Út až pá: 8.00 – 15,30; So: 9.00 – 13.00, Neděle: 13.00 – 17.00

4.4 Vlastivědné muzeum Jesenice

Vlastivědné muzeum Jesenice bylo založeno roku 1959. Předcházeli mu dětský vlastivědný a vodácký kroužek Havana pod vedením Karla Nebeského a Karla Fibigera. Tento spolek, přejmenovaný krátce nato na kroužek archeologický, začal sbírat artefakty z jesenické minulosti a zkoumat místní historii. Nově zřízené muzeum vzniklo v komplexu staré školy a přilehlého městského hotelu.

Muzeum patřilo původně městu Jesenice, až od roku 1991 je pobočkou Muzea T. G. M. Rakovník. V tomto roce bylo také přestěhováno do dnešních prostor. Budova na okraji náměstí, ve které se muzeum nachází, byla postavena v roce 1840 jako měšťanský dům. Po válce zde sídlily národní výbor a knihovna. První stálá expozice byla slavnostně otevřena v roce 1997.

V roce 2019/2020 vznikla díky finanční podpoře Ministerstva kultury ČR a Středočeského kraje nová expozice s názvem „Poklady ze středověkých hrádků a tvrzí na Jesenicku“. Nová expozice je věnována především unikátním středověkým hrádkům a tvrzím, které se hojně nacházejí právě v jesenickém regionu. K nejvzácnějším sbírkovým předmětům prezentovaným v expozici patří tzv. Tleský poklad, nalezený v roce 1962 výše zmiňovaným klubem Havana. Jedná se o skleněné kroužky z černého a zeleného skla, které zřejmě ve středověku nahrazovaly drobné platidlo.

V roce 2021 opět díky finanční podpoře Ministerstva kultury ČR a dále díky podpoře města Jesenice vznikla další část nové expozice s názvem Příroda a lidé na Jesenicku. Byla tak z větší části zcela dokončena celková modernizace muzea.

Další expozice muzea prezentují historii starých řemesel či rekonstrukci staré lékárny s původním vybavením z roku 1843. V budově jsou k dispozici dva výstavní sály. Na nádvoří a zahradě muzea se pravidelně pořádají kulturní akce.

Vlastivědné muzeum Jesenice, Mírové nám. čp. 15, 270 33 Jesenice

Tel. 313 599 359, e-mail: jesenice@mzeumtgm.cz

Otevírací doba:

Pondělí zavřeno; Út – Pá 8:00 – 15:30; so 8:00 – 12:00, ne 13:00 – 17:00

4.5 Památník Joachima Barranda ve Skryjích

Památník Joachima Barranda ve Skryjích začal vznikat záhy po Barrandově smrti v roce 1883, kdy se výzkumem prvohorní fauny v okolí Skryjí zabývala řada profesionálů i amatérů. V hotelu jednoho z nich, Antonína Šindlera, vznikla první veřejná expozice skryjské prvohorní fauny. Tato poměrně rozsáhlá sbírka byla později umístěna ve škole a následně po vědeckém zhodnocení J. Němcem byla vytvořena expozice v budově bývalé Kampeličky ve Skryjích. V roce 1984 se stala pobočkou rakovnického muzea a v roce 1997 byla přenesena a zpřístupněna v budově bývalé školy. Základem památníku je Paleontologická a geologická expozice v prvním patře, která obsahuje množství paleontologických nálezů prvohorní fauny z okolí Skryjí a Týřovic a horniny typické pro skryjsko-týřovické kambrium. Zajímavostí je ukázka možného vzniku zkamenělin či model ontogenetického vývoje trilobita *Sao hirsuta*, který proslavil Skryje v celém světě. Vše je doplněno obrazovými materiály, informačními panely, fototapetami a modely prvohorních živočichů, zaujmou však také osobní přístroje J. Barranda. V přízemí budovy vznikla v roce 2011 expozice Týřov známý i neznámý. Zřícenina tohoto unikátního hradu ze 13. století se nachází na skále nad řekou Berouňkou cca 3km severovýchodně od Skryjí. K vidění jsou kromě modelu také nálezy z dlouholetých archeologických výzkumů v roce 2012 zesnulého Prof. Tomáše Durdíka. Součástí skryjského muzea je také oddíl věnovaný životu na venkově na konci 19. a na počátku 20. století. Fotografie venkovských roubených obytných domů i hospodářských stavení (stodoly, sýpky, špýchary) ze Skryjí a okolí dokumentují ukázku lidové architektury zdejšího kraje a místnost upravená jako kuchyně představuje ukázku bydlení na venkově s nábytkem, textiliemi, nádobím a doplňky, které pamatují naše babičky a prababičky. V Památníku Joachima Barranda začíná geologická zážitková stezka Po stopě trilobita.

Památník J. Barranda, 270 42 Skryje 68.

Tel.: 313 516 226, e-mail: priroda@muzeumtgm.cz, tel.: 733 642 151,

Otevírací doba:

po – zavřeno, říjen - duben: út - ne 8.30 - 15.30 a květen, červen, září: út - pá na požádání;

květen, červen, září: so, ne 9.00 - 17.00; červenec, srpen: út - ne 9.00 - 17.00

4.6 Galerie Samson Café

Galerie Samson Café je nekuřácká kavárna s možností nákupu drobných předmětů a zároveň výstavním prostorem pro krátkodobé výstavy menšího rozsahu převážně regionálních výtvarníků, literární a hudební autorské večery, autogramiády a prezentační akce Muzea T. G. M. Rakovník. Objektu dala jméno rodina Samsonů, která ve městě žila v 16. a 17. století a jejíž členové zastávali v Rakovníku významné úřady. Dům patří k nejstarším městským dochovaným stavbám. Při opravách v průběhu 20. století byla na domě odkryta renesanční sgrafita znázorňující výjev ze života biblického Samsona. Dochovaná výzdoba a architektura interiéru svědčí o renesančním původu přední části budovy. Sgrafity bylo ve městě zdobeno více domů (na náměstí a v Trojanově ulici), ale veškerá výzdoba kromě této jediné byla zničena ve 2. polovině 19. století. Muzeu jej město pronajímá od roku 2001 ke kulturnímu využití. V roce 2013 byla v Galerii Samson Café pro tvořivé děti v jedné místnosti otevřena dětská herna s dílnou, kde si děti pod dohledem rodičů, případně skupiny dětí na objednání pod dohledem lektorky, mohou vytvářet dekorační předměty podle vzorů vystavených děl či vlastní fantazie. K tematickým výstavám jsou také vyhlašovány workshopy a tvořivé dílny pod vedením lektora pro veřejnost.

Galerie Samson Café, V Brance 233, 269 01 Rakovník

tel.: 313 51 62 30, e-mail: rakovnik@muzeumtgm.cz

OTEVÍRACÍ DOBA:

po - pá 9.00 - 17.00 hodin, so,ne – zavřeno

4.7 Muzeum Alice G. Masarykové a ČČK

Dům, ve kterém se dnes nachází muzeum, nechala Alice G. Masaryková na vlastní náklady v roce 1928 vybudovat pro místní pobočku Československého červeného kříže. Budova včetně okolní zahrady pak sloužila jako vzorný sociální dům a jedna z prvních poraden pro matky s dětmi, a to až do roku 1991. Slavnostnímu zahájení výkopu základů domku byli v neděli 27. května 1928 přítomni dr. Alice Masaryková, prezident T. G. Masaryk, ministr zahraničí Edvard Beneš a američtí hosté (dodnes se z tohoto aktu dochovaly fotografie i filmové záběry).

Poté, co domek přestal sloužit jako poradna pro matky s dětmi, nabídl jeho prostory majitel domku Český červený kříž tehdy Okresnímu muzeu Rakovník, které v Lánech budovalo pobočku věnovanou prezidentu Masarykovi.

Dne 2. května 2002 zde byla otevřena Pamětní síň Alice G. Masarykové s malou expozicí. Bohužel domek, který by dlouhodobě ve vlastnictví Českého červeného kříže, nebyl v dobrém technickém stavu a rozsáhlejší investice ze strany muzea nebyla možná. Situace se změnila až v roce 2017, kdy byl objekt za 2 miliony korun odkoupen Úřadem Středočeského kraje a stal se součástí lánské pobočky Muzea T. G. M. Rakovník, p.o.

Muzeum následně využilo výzvy IROP a ještě v roce 2017 připravilo projekt pro rekonstrukci budovy a vybudování nové expozice. Projekt sice uspěl, ale v konkurenci dalších projektů již na něj nebyly alokovány finanční prostředky. Nakonec ale finance na rekonstrukci objektu schválil zřizovatel Muzea Středočeský kraj a po peripetích s výběrovým řízením se konečně dne 18. března 2020 začalo rekonstruovat. Začátkem září 2020 téměř po třech letech navíc přišla zpráva, že byly uznány finanční prostředky na původní projekt zpracovaný pro IROP. Rekonstrukce se tak začala opět řídit iropovými pravidly, ale zároveň byla také zajištěna finanční stránka celého projektu. Autoři projektu se také rozhodli změnit název objektu z Pamětní síně Alice G. Masarykové a ČČK na Muzeum Alice G. Masarykové a ČČK, což lépe odpovídá současným muzejním standardům.

Díky dotaci tak bylo možné kompletně zrekonstruovat celou stavbu. Došlo k novému vystavění krovu a střechy, vybudování nového zdroje topení, kompletní výměně elektroinstalace, rozvodů vody, odvlhčení objektu, položení nových podlah, vybudování datových rozvodů a nainstalování nové EPS a EZS včetně kamerového

systemu, rekultivaci zahrady a vybudování pítka v zahradě. Celý objekt je bezbariérový včetně bezbariérové plošiny a toalety pro hendikepované návštěvníky. Díky iropové dotaci zde zároveň vznikla zcela nová a moderní expozice, která návštěvníky seznamuje s historií vzniku domku, který dlouhá léta sloužil jako poradna pro matky s dětmi, s osobností Alice G. Masarykové a historií Červeného kříže včetně Československého červeného kříže.

V přízemí objektu budou moci návštěvníci vidět rekonstrukci bytu Alice G. Masarykové s autentickým Aliciným nábytkem a rekonstrukci dobové čekárny pro matky s dětmi. V přízemí je také situována zcela nová pokladna se zázemím pro průvodce. V prvním patře objektu se expozice věnuje historii světového Červeného kříže s důrazem na období první světové války a válečných konfliktů vůbec. Prostor je zde ale situován tak, aby se dal v budoucnu využít i k přednáškám a besedám či jako místo k setkávání.

Všechny prostory doplňuje moderní audiovizuální technika s na míru navrženými filmovými projekcemi, vizualizacemi, a dokonce interaktivními hrami.

Slavnostní otevření muzea proběhlo dne 25. června 2022.

Muzeum Alice G. Masarykové a ČČK, Za Školou 200, 270 61 Lány

tel.: 313 511 209, e-mail: lany@muzeumtgm.cz

OTEVÍRACÍ DOBA:

Červenec – srpen út – ne 10.00 - 16.00

Červen, září, říjen so, ne, svátky 10.00-16.00

Ostatní dny otevře průvodce z Muzea T. G. Masaryka v Lánech

4.8 Pamětní síň Jaroslava Fraňka v Nezabudicích

Idea vzniku Pamětní síně Jaroslava Fraňka v Nezabudicích, vznikla v roce 1997, kdy byla na restauraci Rozvědčák u řeky Berounky slavnostně odhalena pamětní deska věnovaná tomuto významnému nezabudickému rodákovi a zakladateli nejen tohoto hostince, ale především tradice místa, které je dodnes oblíbeným turistickým cílem vodáků i pěších turistů obdivujících krásy Křivoklátska. Při této slavnostní příležitosti byla v nezabudické hospodě U Jindřicha otevřena krátkodobá výstava, která prezentovala dokumenty týkající se života Jaroslava Fraňka a která byla podnětem k dohodě mezi Obecním úřadem v Nezabudicích a rakovnickým muzeem o vybudování pamětní síně v místnosti obecního úřadu. Pamětní síň Jaroslava Fraňka v Nezabudicích byla slavnostně otevřena v roce 1998. Jejím základem se staly předměty z pozůstalosti Jaroslava Fraňka, darované muzeu ze soukromé sbírky. Jako legionář se Fraňek v 1. světové válce účastnil bitvy u Zborova, kde utrpěl zranění, kvůli kterému by poslán zpět do vlasti. Právě tehdy postavil Hostinec U Rozvědčika, který se na nějakou dobu stal také víkendovým útočištěm rodiny spisovatele Oty Pavla. Za 2. světové války se Fraňek aktivně zapojil do protinacistického odboje a na svém pozemku i v hostinci ukrýval zbraně, za což byl v roce 1. 7. 1943 nacisty popraven. V roce 1999 získalo muzeum část Fraňkovy korespondence, která obsahuje také jeho poslední dopis před popravou a kapesník vyšívaný ve vězení.

Obecní úřad Nezabudice, Nezabudice 68, 270 23 Nezabudice

Kontakt: tel. 313 51 62 30, 731449322

Otevírací doba:

červenec - srpen: na zavolání

5. Sbírkotvorná činnost

Muzeum T. G. M. Rakovník spravuje sbírku evidovanou v centrální evidenci sbírek pod číslem MRV/002-05-13/245002. Sbíрка je rozdělena na podsbířky – č. 21 fotografie, filmy, videozáznamy a jiná obrazová nebo zvuková média, č. 19 písemnosti a tisky, č. 20 negativy a diapozitivy a č. 25 podsbířka Rakovník, podsbířka Lány, podsbířka Nové Strašecí a podsbířka Jesenice.

5.1 Evidence sbírkových předmětů

K 31.12.2023 eviduje Muzeum T. G. M. Rakovník včetně poboček celkem 34691 sbírkových předmětů. Po celý rok průběžně pokračovala kontrola zápisů v kartách (II. stupeň evidence) a kontrola zápisů ve sbírkotvorném programu PRO MUZEUM od firmy Bach.

Průběžně probíhalo také doplňování zápisů do přírůstkových knih (I. stupeň evidence), katalogizačních karet (II. stupeň evidence) a do PC (aplikace Bach) včetně fotodokumentace sbírkového fondu.

Po celý rok se uskutečňovala aktivní metodická spolupráce s pobočkami v rámci evidence sbírkového fondu (průběžné schůzky, návštěvy depozitářů, spolupráce při inventarizaci).

5.2 Nákup sbírek v rámci Koncepte sbírkotvorné činnosti příspěvkových organizací zřizovaných Středočeským krajem

Díky finanční podpoře Středočeského kraje v rámci Koncepte sbírkotvorné činnosti příspěvkových organizací zřizovaných Stř. krajem se podařil zakoupit do sbírkového fondu soubor unikátních reklamních plakátů a tisků v celkové hodnotě 146.000,- Kč.

5.3 Inventarizace sbírek

V roce 2023 se završil desetiletý cyklus inventarizace sbírek. V rámci cyklu došlo ke kontrole všech sbírkových předmětů v rámci všech poboček. V roce 2023 proběhla inventarizace části sbírkového fondu z podsbířky 25 – jiná pobočka Rakovník, kde bylo zkontrolováno 768 inventárních čísel; dále proběhla inventura podsbířky archív 19 Lány, zkontrolováno 1814 inv. čísel; inventura podsbířky fotoarchív 21,

zkontrolováno 1788 inv. Čísel; inventura podsbírký jiná 24, zkontrolováno 1172 inv. Čísel. V roce 2023 zároveň proběhlo vybudování nových vyhovujících prostor pro uložení archívu a fotoarchívu Muzea T. G. Masaryka v Lánech včetně pořízení nového obalového materiálů a úložných regálů. Akce byla podpořena dotací Ministerstva kultury.

6. Vědecko-výzkumná a odborná činnost jednotlivých oddělení

6.1 Archeologické oddělení:

V roce 2023 bylo archeologickým oddělením (Kateřina Blažková a Jana Bezáková) v rámci výkonu archeologické památkové péče dozorováno kolem 70 staveb. Dozorů na stavbách fyzických osob bez investičního záměru proběhlo cca 40, zatímco počet dozorů staveb s investičním záměrem se stabilně pohybuje kolem počtu 30. Záchranné archeologické výzkumy pozitivních situací na těchto stavbách proběhly 3 (Rakovník Valeo, Oráčov kostel sv. Jakuba Většího a Jesenice). Nadále pokračovaly monitoring a průzkumy lesní těžbou a zemědělskou orbou narušovaných lokalit, které přinesly nové významné nálezy. Pokračující prospekce na **hradišti Dřevíč** (k. ú. Kozojedy) dál odkrývá nálezy dokládající význam hradiště i z dosud nedoložených etap pravěku a potvrdila význam raně středověkého sídla. Došlo také k dokumentaci a záchraně dvou menších depotů v lesních polohách: bronzových předmětů ze střední doby bronzové na k. ú. **Bukov** a stříbrných denárů Vratislava II. z 11. století z k. ú. **Velká Buková**, spolu s řadou dalších drobných dílčích nálezů hlášených uživateli detektorů kovů.

Výstavní činnost oddělení byla také v roce 2023 zaměřena na prezentaci královských klenotů z období stěhování národů - depotu zlatých šperků z 2. pol. 5. století a stříbrného pozlaceného závěsu koňské ohlávky ze 6. století. Kromě komentovaných prohlídek pro návštěvy VIP hostů (americký velvyslanec, indický velvyslanec) a institucí (Národní muzeum, Regionální muzeum K. A. Polánka v Žatci, Ústav archeologické památkové péče severozápadních Čech v Mostě, ...) a programů pro školy a doprovodných akcí pro veřejnost na výstavě **Záhada zlatých**

šperků (Muzejní noc, Mezinárodní den archeologie, Jarní a Podzimní vzdělávací cyklus, akce Vysoká brána) proběhlo rovněž vydání a slavnostní křest publikace **Královské klenoty ze Mšece a Řevničova** se zahraniční účastí autorů. Na pobočce v Novém Strašecí připravilo oddělení výstavu **Keltové ve středu Boiohaema**, k níž rovněž proběhlo několik doprovodných akcí (EHD, Den s Kelty, komentované prohlídky, programy pro školy, keltská stezka).

V počtu lektorovaných doprovodných archeologických programů pro školy i pro veřejnost došlo k výraznému nárůstu díky zájmu o výstavu zlatých šperků. Zvýšil se rovněž zájem o naučné vycházky pro veřejnost po archeologických lokalitách regionu vedených archeologem v rámci **Archeologického léta** a vycházky na základě poptávky institucí či obcí a škol, jako např. **Za historií města** a zájem byl i o přednášky mimo muzeum v institucích (Národní muzeum). Významným počinem oddělení roku 2023 byla ve dnech 4. – 5. 11. 2023 rekonstrukce pochodu od Rakovníka na Bílou horu **Memoriál 1620** ve spolupráci s projektem *1620 Cesta k porážce*, tentokrát v kostýmech a s koňmi. Rovněž oddělení na pobočce Nové Strašecí připravilo ve spolupráci s městem Nové Strašecí opukové symposium při příležitosti **80. výročí nálezu opukové hlavy Kelta** u Mšeckých Žehrovců.

V odborné činnosti se v roce 2023 zvýšil nejen počet článků v recenzovaných archeologických a vlastivědných periodických (Archeologické rozhledy, Rakovnický historický sborník, Sborník z konference Poohří, Středočeský vlastivědný sborník...), ale i aktivní účast na odborných konferencích (Archeologie barbarů, Brno) a seminářích (Seminář archeologů z muzeí při AMG, Kolín).

Oddělení se aktivně podílelo na získávání finančních prostředků nejen na vlastní výstavní a výzkumné projekty v grantových řízeních, ale i zajišťováním sponzoringu (konzervace).

6.1.1 Hlavní činnost – zajištění archeologické památkové péče

- **70 ZAV formou dohledu** při stavbách rodinných domů a investičních akcích menšího rozsahu na území bývalého okresu Rakovník a zajištění související agendy a administrace (200 vyjádření ke stavebním řízením, dohody se stavebníky, objednávky od investorů, potvrzení ke kolaudacím, vyúčtování, zanesení do databáze AMČR)

- **3 ZAV:**
nedatovaný objekt propálené jámy (ml. d. bronzová?) při výstavbě haly 6 Valeo Rakovník, dokumentace části odhalené kamenné studny (středověk – novověk) při pokládce kNN ve Wintrově ul. v Jesenici, druhotné zásypy s lidskými ostatky a keramickými zlomky pozdně středověkého stáří v základech severní předsíně kostela sv. Jakuba Většího v Oráčově
- provádění terénních průzkumů a povrchových sběrů orbou a lesní těžbou ohrožených i neohrožených lokalit a dokumentace jejich stavu ve spolupráci s badateli na základě databáze PAS ArÚ AVČR, v.v.i
- pokračování v projektu výzkumu polykulturního hradiště Dřevíč
- průběžný monitoring stavu nemovitých památek v okrese (20%)

- dokumentace a záchrana depotů v k. ú. Bukov (bronzové ingoty a zlomky předmětů – 15ks) a Velká Buková (stříbrné přemyslovské denáry – 27ks)

6.1.2 Publikační a přednášková činnost, výzkumy a semináře

- články, publikace:

- Blažková, K. - Jiřík, J. – Bezáková, J. et al. 2023: Královské klenoty ze Mšece a Řevničova. Unikátní nálezy z období stěhování národů ze středních Čech.
- Jiřík, J. - Blažková, K. – Bezáková, J. – Ager, B. et al. 2023: Royal Insignia from Mšec and Řevničov. Magnificent finds from the Migration Period from Central Bohemia.
- Blažková, K. – Bezáková, J. 2023: Archeologické výzkumy na území Středočeského regionu v roce 2022 Muzeum T. G. M. Rakovník, p. o. Středočeský vlastivědný sborník 41, 141-145.
- Bezáková, J. - Blažková, K. – Bláhová - Sklenářová Z. 2023: Muzejník Jan Renner (1869-1959) průkopník archeologie na Rakovnicku. In: Innocenc Ladislav Červinka a jeho doba. Sborník příspěvků z konference Dějiny archeologie v českých zemích a na Slovensku. Univerzita Palackého v Olomouci, 263–290.
- Bezáková, J. - Blažková, K. 2023: Středověké archeologické nápisové památky z Rakovnicka. Rakovnický historický sborník XVIII/2021/2, 7-32.
- Bezáková, J. – Blažková, K. 2023: Hradiště Dřevíč jako sídelní a správní centrum regionu Rakovnicka a Lounska (k. ú. Kozojedy, okr. Rakovník). Sborník příspěvků

z konference Poohří 11. Oblastní muzeum Louny.

- Bezáková, J. – Blažková, K. – Havel, D. – Urbanová, D. – Šlancarová, V. – Šámal, Z. – Šneberger, J. 2023: Nápisové prsteny z pohřebiště ve Zbečně a hradiště Dřevíč na Rakovnicku. Archeologické Rozhledy, 75(2), 191–214.

<https://doi.org/10.35686/AR.2023.12>

- odborné semináře, konference, komise:

- Středočeská archeologická komise při ArÚ AV ČR, v.v.i (1x za 2 měsíce)

- Brno, XVIII. protohistorická konference Archeologie Barbarů 2023: Blažková, K. – Bezáková, J. – Šámal, Z. – Šámal, M.: Doklady přítomnosti elit na germánském sídlišti u Kolečovic (o. Rakovník)

- Kolín, 50. seminář archeologů z muzeí a institucí památkové péče

- konzultování ročníkových, seminárních, bakalářských a diplomových prací:

- Zdeněk Šámal (doktorandská práce na FF UK Praha)

- Maxmilián Šámal (Katedra Klasické archeologie na FF UK Praha)

- přednášky a naučné vycházky:

- březen 2023 knihovna Mutějovice: **Záhada zlatých šperků** (25 lidí)

- duben 2023 knihovna Mutějovice: **Raně středověké pohřebiště ve Zbečně** (20 lidí)

- červen – srpen 2023 **Archeologické léto**: 2x valový areál u Mšeckých Žehrovic a komentovaná prohlídka výstavy Keltové ve středu Boiohaema (45 lidí), 2x Louštín (48 lidí), 2x hradiště Dřevíč (50 lidí)

- říjen 2023, GZW Rakovník Geologický seminář pro všechny 1. ročníky – přednáška **Bíтва u Rakovníka 1620** (65 studentů)

- listopad 2023, Národní muzeum: **Záhada zlatých šperků** (111 lidí)

- celoročně komentované prohlídky výstavy **Záhada zlatých šperků** pro instituce a VIP návštěvy (150 lidí)

Celkem 570 studentů a zájemců z řad veřejnosti

6.1.3 Péče o archeologickou sbírku

- zpracování archeologických výzkumů z uplynulých let (Zbečno, Kolečovice, Dřevíč...)

- doplňování evidence a katalogů získanými přírůstky z aktuálních prospekcí a sběrů digitalizace přírůstkové knihy a inventárních karet do systému Bach

- průběžné zpracování sbírky na pobočkách v Novém Strašecí (do II. stupně) a Jesenici (II. stupeň)
- průběžná fotodokumentace sbírkového fondu
- do konce roku 2023 zařazeny přírůstky z r. 2022 do II. stupně evidence - 300 inv. č.
- kontrola prostředí depozitářů a stavu uložení sbírek (5%)
- zajištění konzervace 30ks kovových předmětů z archeologické sbírky (Univerzita Hradec Králové)
- získání nových krabic pro uložení především kovových artefaktů v depozitáři - darem

6.1.4 Archeologické expozice

Muzeum Nové Strašecí, přízemí

doplnění stálé expozice *Keltové na Rakovnicku o nové nálezy* – poutko jha, palmetovitá zápona

Vlastivědné muzeum Jesenice, přízemí

doplnění expozice *Poklady ze středověkých tvrzí a hrádků Jesenicka o depot stříbrných štítových grošů z 15. století nalezených v r. 2021 u Velké Chmelištné* + přednáška numismatika K. Smíška (SM Roztoky u Prahy)

6.1.5 Výstavní činnost

Muzeum T. G. M. Rakovník – výstava *Záhada zlatých šperků* – doplnění o výpůjčku šperků velmože z Blučiny z MZM Brno a objímky pochvy meče z SM Roztoky u Prahy, od 6/2023

Muzeum Nové Strašecí – výstava *Keltové ve středu Boiohaema*, 5 – 9/2023

6.1.6 Doprovodné a archeologické akce pro školy a veřejnost

- 17. – 20. 5. 2023 **Den s Kelty, 80. výročí** – Opukové symposium (520 lidí)
- 3. 6. 2023 **Muzejní noc** *Záhada zlatých šperků* (100 lidí)
- 10. 9. 2023 **Dny Evropského dědictví** – komentované prohlídky výstavy *Keltové ve středu Boiohaema* (45 lidí)
- 21. 10. 2023 **Mezinárodní den archeologie** – Královské klenoty stěhování národů (200 lidí)

- 4. – 5. 11. 2023 **Memoriál 1620** pochod od Rakovníka na Bílou horu (27 registrovaných + 150 návštěvníků stanovišť)
celkem 1065 dětí a dospělých

6.1.7 Výukové programy pro školy

- v rámci výuky dějepisu kurátorská prohlídka k expozici **Archeologie pravěku a středověku Rakovnicka**: 5 skupin, 100 dětí
 - v rámci výuky dějepisu kurátorská prohlídka k expozici **Bitva u Rakovníka 1620**: 4 skupiny, 85 dětí
 - program k výstavě **Záhada zlatých šperků**: 32 skupin, 1060 dětí
 - v rámci výuky dějepisu pro 3. třídy naučná vycházka **Za historií města Rakovníka**: 9 skupin, 230 dětí
 - v rámci výuky dějepisu **Pravěk a Keltové na Novostrašecku** v Muzeu Nové Strašecí: 16 skupin, 320 dětí
- Program- v expozici **Poklady středověkých tvrzí a hrádků Jesenicka** ve Vlastivědném muzeu Jesenice: 2 skupiny, 40 dětí
- celkem 1835 dětí a studentů**

6.2 Přírodovědné oddělení

6.2.1 Sbírkotvorná činnost

V roce 2023 probíhalo průběžné doplňování sbírek - 38 přírůstkových čísel v celkovém počtu 1009 ks, doplnění geologické sbírky o 12 přírůstkových čísel v počtu 12 ks, doplnění entomologické sbírky skupiny Coleoptera o 16 přírůstkových čísel v počtu 108 ks, doplnění entomologické sbírky skupiny Lepidoptera o 10 přírůstkových čísel v počtu 889 ks

6.2.2 Výstavy a expozice

V roce 2023 byla obohacena expozice v Památníku J. Barranda o nové unikátní zkameněliny.

6.2.3 Přednášky a komentované prohlídky

- komentované prohlídky expozice Příroda Rakovnicka (ZŠ, SŠ, Speciální škola)
- přednáška Plazi Rakovnicka (ZŠ, GZW) s ukázkou krmení chovaných plazů
- přednáška Sovy ČR (ZŠ, Domov seniorů, obec Mutějovice)
- přednáška Ptáci na Rakovnicku (obec Mutějovice, ZŠ, GZW)

6.2.4 Projekty a akce

- Mezinárodní sčítání vodních ptáků – Berounka (Skryje-Roztoky), Rakovnický potok
- město, Žákův rybník (FŽP ČZU Praha)
- Akce Buteo – spolupráce na celostátním sčítání kání lesních pro Muzeum Boskovicka
- Jednotný program sčítání ptáků (ČSO)
- kontrola, vyvěšování a čištění ptačích budek (ROS Fénix, LČR)
- zápis zoologických dat do databází AVIF a NDOP
- jarní transfer obojživelníků – zajištění bezpečnosti transferu, určování druhů a pohlaví obojživelníků, lokalita Javůrek, Novina, ve spolupráci s CHKO Křivoklátsko
- Monitoring druhů ptáků přílohy I směrnice o ptácích v ptačích oblastech 2020-2023, jako člen řešitelského týmu spolupracuji na tomto projektu v Ptačí oblasti

Křivoklátsko. V roce 2023 byl monitorován – tuhýk obecný

- Monitoring druhů ptáků přílohy I směrnice o ptácích v ptačích oblastech 2020-2023, jako člen řešitelského týmu spolupracuji na tomto projektu v Ptačí oblasti Křivoklátsko. V roce 2023 byla monitorována pěníce vlašská
- účast na semináři o přírodě Kladenska a Křivoklátska a její ochraně
- Vítání ptačího zpěvu (Rakovník) – ve spolupráci s ROS Fenix Rakovník, ČSO
- spolupráce při odchytu a kroužkování ptáků s ROS Fénix Rakovník a kroužkovatelem S. Lepičem na Kněžických rybnících (okr. Louny).
- Turistický pochod Barrande a trilobit
- instalace a deinstalace výstav
- spolupráce na muzejních akcích

6.2.5 Spolupráce s institucemi

V roce 2023 probíhala spolupráce s těmito subjekty: CHKO Křivoklátsko, AOPK ČR, ČSO, AVES Kladno, LČR, KČT Rakovník, ROS Fénix Rakovník, obec Skryje, Muzeum regionu Boskovicka, FŽP ČSU Praha.

6.2.6 Odběrové místo AVES

Po celý rok 2023 tradičně probíhala spolupráce se Záchranou stanicí AVES Kladno. Odběr zraněných živočichů, mláďat a dalších živočichů vyžadujících pomoc. Po prvotním zhodnocení stavu, první pomoci a konzultaci se Stanicí jsou živočichové transportováni k dalšímu ošetření přímo na Stanici, nebo po vyléčení u nás jsou vypuštěni do volné přírody. Vždy se tak děje ve spolupráci se zaměstnanci Záchrané stanice. Za rok 2023 poskytnuta pomoc několika desítkám živočichů.

6.2.7 Poradenství

Po celý rok 2022 probíhalo poradenství v oblasti ochrany přírody, herpetologie, ornitologie, ochrany ptáků, zimního přikrmování, určování druhů ptáků, instalace hnízdních budek apod.

6.3 Oddělení historie a společenských věd

Oddělení historie a společenských věd po celý rok soustředilo především na péči o sbírkový materiál, dozorovalo sbírkotvornou činnost celé instituce a dohlíželo na inventarizaci na všech pracovištích včetně poboček. Po celý rok se podílelo na přípravě kulturních akcí a výstav. Oddělení historie a společenských věd po celý rok 2022 připravovalo přednáškovou a publikační činnost a aktivně se podílelo na pořádání komentovaných prohlídek v rámci probíhajících výstav.

6.3.1 Sbírkotvorná činnost

Chronologická evidence: V přírůstkové knize Rakovník zapsáno za rok 2023 (k 31. 12. 2023) celkem 303 přírůstkových čísel, z toho 237 přírůstkových čísel z oboru národopis a historie, tyto sbírky zapsány zároveň ve II. stupni evidence (systematická evidence).

Systematická evidence: Katalogizace historické a národopisné sbírky probíhá průběžně podle tematických celků (včetně poboček):

Historická sbírka – **H 8340** (poslední inventární číslo)

Národopisná sbírka – **N 7320** (poslední inventární číslo)

Průběžná kontrola zápisů v kartách (II. stupeň evidence) a průběžná kontrola zápisů v Bachu (I. a II. stupeň evidence)

Označení sbírek zapsaných do **CES**

Fotodokumentace (digitalizace) sbírkového fondu (národopis, historie):

průběžně se doplňuje seznam vytvořený v r. 2019 (fond historie a národopis **Rakovník**)

Spolupráce s pobočkami v rámci evidence sbírkového fondu (průběžné schůzky, návštěvy depozitářů, spolupráce při inventarizaci).

Vytvořen seznam pro sbírkotvornou komisi (předměty nabyté úplatně a bezúplatně v roce 2023)

6.3.2 Inventarizace sbírek

V průběhu roku 2023 proběhla v Muzeu T. G. M. Rakovník inventarizace části sbírkového fondu. Kontrola se prováděla v expozicích **Muzea T. G. M. Rakovník**

včetně poboček a expozice na OÚ v Kounově. Bylo zkontrolováno **768 inventárních čísel** k 31. 12. 2023. Zároveň byl ukončen desetiletý cyklus inventarizace (průběžně kontrolováno **11 394 I. č.** podsírka Muzea T. G. M. Rakovník – jiné – 25; skupina národopis a historie, pobočka Rakovník)

6.3.2 Péče o sbírkový fond, restaurování sbírkových předmětů

- návrh rozmístění sbírkového fondu v nově plánovaném depozitáři v Senomatech (průběžně)
- restaurování: Oltářní obraz z kostela Nejsvětější Trojice v Rakovníku (H 7429, 121/94), ateliér Dagmar Junek Hamsíková, Praha (trvá)
- restaurování: kabelka gobelínová, 2 ks korzet, Helena Kastlová, Chotíkov (trvá)
- restaurování oltářních obrazů z kostela sv. Vavřince ze Senomat

6.3.4 Výstavy a expozice

Oddělení historie a společenských věd se v roce 2023 podílelo na těchto **výstavních projektech:**

- **Vánoční nadělování v Samsonu**, autorská prodejní výstava; instalace, účast (do 6. 1. 2023)
- **Zimní hrátky a radovánky**, výstavní síň Muzea Nové Strašecí; příprava exponátů, instalace (do 15. 1. 2023)
- **Nezbytné maličkosti**, výstava módních doplňků ze sbírek Muzea T. G. M. Rakovník, Petrovcova výstavní síň (15. 6. - 17.9. 2023)
- **Betlémy s příběhem**, výstava ze sbírek Muzea T. G. M. Rakovník a ze soukromých sbírek, Muzeum T. G. M. Rakovník, Petrovcova výstavní síň (16. 11. 2023 - 28. 1. 2024); doprovodný program k výstavě a komentované prohlídky
- **Advent a Vánoce**, tradiční adventní a vánoční zvyky, Muzeum Nové Strašecí, příprava exponátů, instalace, podklady pro doprovodné programy – pracovní listy (30. 11. 2023 - 21. 1. 2024)
- **Vánoční nadělování v Samsonu**, autorská prodejní výstava; instalace, účast (23. 11. 2023 - 5. 1. 2024)
- **Zimní hrátky a radovánky**, výstavní síň Vlastivědného muzea Jesenice; příprava exponátů (3. 11. 2023 – leden 2024)

Během roku 2023 probíhala průběžná kontrola a doplňování expozic:

- průběžná kontrola a doplňování expozic:
- Rakovník (RAKO; 19. století)
- Skryje (kuchyně našich babiček)
- Nové Strašecí (interaktivní expozice venkova)
- Památník J. Fraňka Nezabudice (každoroční instalace expozice)

6.3.5 Přednášky, komentované prohlídky, kulturní akce

V roce 2023 se oddělení historie a společenských věd podílelo na těchto přednáškách, komentovaných prohlídkách a kulturních akcích:

- **Soutěž o velikonočního beránka**, Muzeum Nové Strašecí, 5. 4. 2023 (účast)
- **Vysoká brána**, Muzeum T. G. M. Rakovník, 8. 5. 2023 (účast)
- **Den s Kelty**, Muzeum Nové Strašecí, 19. 5. 2023 (účast)
- **Soutěž o vánočku**, Přednášková síň D. K. Spalové Rakovník, 12. 12. 2022
- **Velikonoční zvyky**, prezentace pro DS Rakovník (29. 3. 2023)
- **Rakovník v 19. století, Zikmund Winter, Cechovní památky**, projektový den pro 3. ZŠ Rakovník (23. 5., 25. 5. 2023)
- **Za historií města**, komentované vycházky pro školy, průběžně r. 2023
- **Vánoční zvyky**, projektový den pro ZŠ Kounov, ZŠ Nové Strašecí,
- **Vánoční zvyky**, prezentace pro obec Řevničov (23. 11. 2023)
- **Betlémy s příběhem**, komentované prohlídky výstavy pro žáky ZŠ, speciálních škol a MŠ s pracovními listy)

6.3.6 Ostatní

- vyřizování badatelských dotazů: průběžně, celoročně (16 badatelských dotazů)
- účast na sbírkotvorné komisi Muzeum Kladno
- účast na etnografická komisi Stř. kraje (plán rozvoje na další období)

- zápůjčky a spolupráce ostatními organizacemi a muzei:
- Beiersfeld, Muzeum Saského červeného kříže (10. – 11. 2. 2023)
- Zápůjčka židovských předmětů 1. ZŠ Rakovník (prezentace)
- Zápůjčka sokolských památek městysu Kněžves (prezentace)

6.4 Archiv, fotoarchiv, knihovna

6.4.1 Evidence:

- V přírůstkové knize **archívu** Rakovník zapsáno za rok 2023 (k 31. 12. 2023) celkem **115** přírůstkových čísel.
- V přírůstkové knize **fotoarchívu** Rakovník zapsáno za rok 2023 (k 31. 12. 2023) celkem **30** přírůstkových čísel.
- V přírůstkové knize **knihovny** Rakovník zapsáno za rok 2023 (k 31. 12. 2023) celkem **49** přírůstkových čísel.
- V přírůstkové knize **časopisu** Rakovník zapsáno za rok 2023 (k 31. 12. 2023) celkem **48** přírůstkových čísel.
- V přírůstkové knize **CD/DVD** Rakovník zapsáno za rok 2023 (k 31.12.2023) celkem **2** přírůstková čísla.
- V přírůstkové knize **Štočky/diapositivy/fotografické desky/filmy** Rakovník zapsáno za rok 2023 (k 31.12.2023) celkem **1** přírůstkové číslo.
- V přírůstkové knize **příruční knihovny** Rakovník zapsáno za rok 2023 (k 31. 12. 2023) celkem **59** přírůstkových čísel.

Zapsání sbírek do systému CES, Bach, či knižního systému Clavius

6.4.2 Digitalizace sbírek:

- Průběžná fotodokumentace nových přírůstků do Bachu.
- Průběžná fotodokumentace části expozice Vlastivědného muzea v Jesenici na český internetový portál eSbírky.

6.4.3 Ostatní:

- Vyřizování badatelských dotazů, celkový počet **16** badatelů.
- Průběžná kontrola a vyřizování zápůjček a výpůjček s pobočkami, ostatními muzei a organizacemi.
- Vyřizování darovacích smluv.
- Průběžné sledování návštěvnosti, celoroční statistika v podobě půlročních a ročních výkazů o muzeu a galerii.
- Příprava a následně evidence části expozice Vlastivědného muzea v Jesenici na

český internetový portál eSbírky.

- Příprava a následně nové přečíslování části knihovny uložené v kancelářích odborných pracovníků muzea.

6.5 Propagace

Propagační oddělení po celý rok uskutečňovalo pravidelné schůzky, kde docházelo k předávání informací a tipů na možnosti využití marketingových a propagačních aplikací a programů. Pokračuje rozesílání emailových pozvánek přes platformu Maileon, která umožňuje plánovat, archivovat jednotlivé rozeslané emaily. K dispozici je tak potřebná informace, kolik oslovených si rozeslané emaily přečte a další data. V současné době se rozesílají pravidelně pozvánky na akce téměř 700 zájemcům.

Skvělá spolupráce během roku 2023 tradičně fungovala s Radiem Relax, který často prezentoval a zval na kulturní akce a výstavy do objektů Muzea T. G. M. Rakovník. Co se týká regionálního tisku, nejvíce článků o aktivitách naší instituce prezentoval Rakovnický a Kladenský deník. Mnoho zajímavých článků a rozhovorů se též objevovalo v týdeníku Raport.

Samostatnou kapitolou jsou sociální sítě (Facebook, Instagram). Jejich prostřednictvím jsou zájemcům předávány aktuální, mnohdy online, informace o dění v rámci muzea. Tato forma je stále oblíbenější, což lze jasně dokladovat odezvou od našich jak potenciálních, tak reálných návštěvníků ve formě pochvalných hodnocení nebo zvědavých emailů.

Vysoký zájem jsme v roce 2023 zaznamenaly také ve sledovanosti našich příspěvků na kanále Youtube, který má nyní ve sledování již 832 odběratelů.

7. Činnost poboček, kulturní akce, výstavy

V roce 2023 navštívilo Muzeum T. G. M. Rakovník včetně všech objektů a poboček **47384 návštěvníků**.

7.1 Muzeum Rakovník

V roce 2023 se uskutečnily všechny naplánované výstavy a kulturní akce s uspokojivou návštěvností. K nejvýznamnější události se zařadil křest knihy Královské klenoty ze Mšece a Řevničova.

7.1.1 Výstavy

Mansarda – výstavní síň:

Záhada zlatých šperků (28.6.2023 – 30.6.2024)

Petrovcova výstavní síň:

Advent a Vánoce - tradiční adventní a vánoční zvyky (1.1. - 22.1.2023)

Kronika Václava Hájka z Libočan (27.1. - 16.4.2023)

Jan Novotný - Malované a kreslené obrázky (20.4. - 11.6.2023)

Nezbytné maličkosti - výstava módních doplňků z muzejních sbírek (15.6. - 17.9.2023)

Translokační plány židovských obydlí v 18. století (21.9. - 12.11.2023)

Betlémy s příběhem (16.11. - 28.1.2023)

Galerie Samson Cafeé:

Vánoční nadělování (1.1. - 6.1.2023)

Originální reklamní obrazy firmy Otta, sbírka firmy Procter & Gamble Rakona s.r.o. (12.1. - 24.2.2023)

Martina Kulatá: Cesta za snem - obrazy (1.3. - 7.4.2023)

Mezi dvěma světy Jitka Kůsová (14.4. - 26.5.2023)

MŠ Šamotka - Ať je léto nebo zima v naší školce je vždy prima (30.5. - 23.6.2023)

Člověk mnoha tváří - díla vězňů Věznice Oráčov (27.6. - 8.9.2023)

Sylva Vltavská - výstava fotografií z Latinské Ameriky (15.9. - 17.11.2023)

7.1.2 Kulturní akce

- přednáška JVC: Mgr. Z. Beneš - Nový objev hrobu bohaté Germánky ze 3. stol.n.l., Plaňany (Kolínsko)
- beseda s plk.v.v. Judr. M. Dlouhým, Ph.D.: Četníci a Četnické humoresky
- přednáška JVC: Mgr. J. Blažek - Nové nálezy z období stěhování národů v severozápadních Čechách
- přednáška JVC: prof. PhDr. E. Droberjar, Ph.D. - Fenomén migrací doby stěhování národů
- přednáška JVC: PhDr. N. Profantová, CSc. - Sámovi kupci, dálkové kontakty v 7. st. a knížecí pohřeb v Ledvicích
- Křest publikace „Královské klenoty ze Mšece a Řevničova“
- Vysoká brána
- přednáška JVC: Mgr. J. Mařík, Ph. D. - Cesty a cestovatelé raného středověku
- Den muzeí a galerií
- Muzejní noc Záhada zlatých šperků
- Varhanní léto Rakovník - Augustin (Mexiko)
- Archeologické léto - Hradiště Louštín u Krušovic
- Nokturno – M. Kloučková a D. Dorůžka
- Varhanní léto Rakovník - M. Moudrý
- Varhanní léto Petrovice - A. Nosek, M. Thuma
- Archeologické léto - Valový areál u Mšeckých Žehrovic
- Varhanní léto Křivoklát - A. Viktora
- Nokturno – Setoplete
- Varhanní léto Rakovník - A. Habrmann, M. Žihla
- Archeologické léto - Hradiště Dřevíč u Kozojed
- Nokturno – Smečka
- Opera Dvě vdovy
- Opera Dvě vdovy
- Archeologické léto - Valový areál u Mšeckých Žehrovic
- Archeologické léto - Hradiště Louštín u Krušovic

- Archeologické léto - Hradiště Dřevíč u Kozojed
- Nokturno - Cruel Jokers
- přednáška PVC: PhDr. Kateřina Tomková, Ph.D.
- Mezinárodní den archeologie
- přednáška PVC: Mgr. Petr Kostrhun, Ph.D.: Mamuti projekty Karla Absolona
- Memoriál 1620 - pochod od Rakovníka na Bílou horu
- přednáška PVC: Mgr. J. Sklenář.: Joachim Barrande - vévodové a trilobiti ve století páry
- Festival duchovní hudby - Kšica, Smrčka, Fejfar
- Festival duchovní hudby - Nosek, Nosková, Talířová
- přednáška PVC: Mgr. B. Komoróczy, Ph.D.: Mušov - brána do říše římské
- přednáška PVC: Mgr. D. Šimeček, Ph.D.: Jak mluvili vikingové a jejich předci? Jazyk Seveřanů na rozhraní věků
- Soutěž o vánočku
- Betlémské světlo

Galerie Samson Cafeé:

- Novoroční setkání nad novoročními zvyky pro české a ukrajinské děti a jejich rodiče
- beseda Renata Collard: Cesta na posvátné hory Inků
- přednáška: Bachovy esence (Neumannová)
- Vysoká brána
- přednáška: A. Průchová o molekulárním vodíku
- Křest sbírky básní F. Doubka: Tanec s múzou
- Charitativní komentovaná prohlídka výstavy Latinská Amerika s autorkou výstavy a s koncertem Pavla Steidla

7.2 Muzeum T. G. Masaryka v Lánech

Muzeum T. G. Masaryka v Lánech se po celý rok věnovalo především přípravě tradičních akcí a témat spojených s osobností T. G. Masaryka a jeho rodinou. V roce 2023 muzeum připravilo výstavu díky podpoře dotace Ministerstva kultury Masarykovi v Americe, která se zaměřila na specifické téma týkající se osoby prvního československého prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka. Jejím cílem rovněž bylo prezentovat nové, unikátní předměty, které muzeum získalo do svých sbírek v letech 2021/2022, a tím poskytnout návštěvníkům ucelený obraz o tom, jak důležitou roli sehrály Spojené státy americké v životě jednotlivých členů Masarykovi rodiny. Výstava byla slavnostně otevřena dne 5. března 2023 v rámci akce Den s T. G. M., za účasti vzácných hostů v čele s hejtmankou Středočeského kraje Petrou Peckovou a senátorem Davidem Smoljakem.

Významná pozornost byla věnována také rozšiřování sbírkového fondu. Muzeum získalo dotaci Ministerstva kultury z programu – Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví, obor – D-Preventivní ochrana před nepříznivými vlivy prostředí, tematický okruh – Vybavení depozitářů a stálých expozic. Díky této dotaci byl zrealizován projekt přemístění depozitáře archiválií a fotografického materiálu. Již začátkem roku 2023 by v Muzeu T. G. Masaryka v Lánech vybrán nový prostor pro uložení archiválií a fotografických sbírek zapsaných v CES, splňující požadavky na ochranu sbírek muzejní povahy, jak stanovuje Zákon 122/2000 Sb. Prostor byl vyklizen, vymalován a vybaven novým úložným/regálovým systémem. Zároveň bylo zakoupeno dostatečné množství obalového/ochranného materiálu pro řádné uložení sbírek. Aby mohly být dodrženy optimální podmínky pro uchování sbírek, byl prostor dovybaven bezdrátovým měřičem relativní vlhkosti a teploty.

7.2.1 Návštěvnost Muzea T. G. Masaryka v Lánech za rok 2023

Muzeum T. G. Masaryka v Lánech navštívilo celkem 12 729 návštěvníků.

7.2.2. Výstavy

- Výstava Masarykovi v Americe (vernisaž 5. 3. 2023)

- Výstava Václav Zoubek – Narozen 25. 9. 1953 (vernisaž 8. 9. 2023)
- Výstava Jakub Joachim – Lesy, louky, Lány (vernisaž 10. 11. 2023)

7.2.3 Kulturní akce

- 8. 1. Tříkrálové zpívání
- 21. 1. Reprezentační ples obce Lány a Muzea T. G. Masaryka v Lánech
- 1. 3. Schůze lánských včelařů
- 5. 3. Den s T. G. M. + slavnostní kolokvium u příležitosti 20. výročí otevření Muzea T. G. Masaryka v Lánech
- 18. 3. Slavnostní vítání nových rodin v Lánech I
- 2. 4. Velikonoční prodejní výstava
- 22. 4. Festival vína – (Ne)vinné Lány 2023
- 1. 5. Zahajovací koncert Dvořákova festivalu v kostele Nejsvětějšího jména Ježíš a číše vína v Muzeu T. G. Masaryka v Lánech
- 13. 5. Vzpomínkové setkání u příležitosti 100. výročí úmrtí Charlotty G. Masarykové
- 15. 5. Přednáška o Charlottě G. Masarykové v ZŠ Charlotty G. Masarykové v Lánech
- 18. 5. Povídání o víně se Zbyňkem Gregorem a Emilem Buřičem
- 24. 5. Povídání o prvorepublikové módě s Ludmilou Kolářek Zuskovou
- 2. 9. Setkání Choppers Cruizers Trikers v Muzeu T. G. Masaryka v Lánech
- 16. 9. Masarykova vatra
- 28. 9. Tvořivé hrníčky v Muzeu T. G. Masaryka – vnoučata a senioři v akci, spolupráce s MAS SVATOLÁCLAVSKO
- 21. 10. Pátečníci v Muzeu T. G. Masaryka v Lánech
- 28. 10. Simultánní šachová partie
- 3. 11. představení ISYKLÁL
- 11. 11. Slavnostní vítání nových rodin v Lánech II
- 15. 11. přednáška Ing. Robina Ambrože, Ph.D – Lánská obora v období první republiky
- 26. 11. Prodejní adventní výstava

- 1. 12. řízená degustace VinoDoc.cz I
- 2. 12. řízená degustace VinoDoc.cz II
- 21.–23. 12. Betlémské světlo

7.2.4 Sbírkotvorná činnost

V Muzeu T. G. Masaryka v Lánech bylo v roce 2023 zapsáno 35 přírůstků fondu trojrozměrných sbírek. V roce 2023 bylo zapsáno 33 přírůstků archivního a 20 přírůstků fotografického fondu. Evidenci fotografického a archivního fondu vedou pověřené pracovníci pobočky.

V roce 2023 muzeum zapůjčilo Národnímu muzeu do výstavy *První dámy – móda a styl* šaty Charlotty G. Masarykové (zapůjčeno do dubna 2024). Rovněž byla realizována zápůjčka sbírkových předmětů do zahraničí (Slovensko) Zámek Topolčianky pro výstavu *Letné sídlo prezidentov – Masaryk a Topolčianky*. Muzeum s předstihem zažádalo o povolení k vývozu sbírek do zahraničí na Ministerstvu kultury České republiky, která byla úspěšně vyřízena. Evidenci zapůjčených předmětů vede pověřený pracovník v Rakovníku, na pobočce Muzeum T. G. Masaryka v Lánech jsou vedeny kopie výpůjčních formulářů.

7.2.5 Propagace

V 2023 pokračoval systém rozesílek přes Maileon, který umožňuje plánovat, archivovat jednotlivé rozeslané emaily. K dispozici je tak potřebná statistika, kolik oslovených si rozeslané emaily přečte. V současné době se rozesílají pravidelně pozvánky na akce téměř 700 zájemcům.

Během roku 2023 pokračovala spolupráce s Rádiem Relax, které posluchače průběžně zvalo na kulturní akce a výstavy do objektů Muzea T. G. M. Rakovník. V lednu 2023 Muzeum T. G. Masaryka v Lánech navštívili redaktoři Vědecké redakce České televize a Televize Prima, kteří zde natočili příspěvky o osobnosti prvního československého prezidenta T. G. Masaryka. Tyto reportáže odvysílaly obě televizní stanice v rámci předvolebních diskuzních pořadů v lednu 2023. Dne 12. 3. 2023 prezentovala Česká televize v rámci pořadu *Toulavá kamera* reportáž o Muzeu T. G. Masaryka v Lánech (natočeno v prosinci 2022). Internetové televizní stanice KM zprávy a DENÍK-ONLINE.CZ natočily během akce *Den s T. G. M.* příspěvek o průběhu slavnostního dne. Oba záznamy jsou dostupné na jejich internetových stránkách, a

jsou rovněž sdíleny na facebooku lánského muzea.

V rámci regionálního tisku nejvíce článků o aktivitách naší instituce prezentoval Rakovnický a Kladenský deník. Rozhovory a články se objevovaly též v týdeníku Raport.

Prostřednictvím sociálních sítí (Facebook, Instagram) jsou zájemcům předávány aktuální informace o dění v muzeu. Tato forma komunikace je mezi širokou veřejností stále oblíbenější, což potvrzuje odezvou od našich jak potenciálních, tak reálných návštěvníků ve formě pochvalných hodnocení nebo zvědavých emailů.

7.3 Vlastivědné muzeum Jesenice

Počátkem roku 2023 byly provedeny v muzeu tradiční udržovací práce a opravy. Podařilo zrestaurovat dřevěné dubové schodiště, které bylo překryto linem a zničeno lepidlem, dále byly vybroušeny dobové schody, kde zároveň došlo k jejich nalakování speciálním nátěrem proti opotřebení. V rámci údržby byla také vymalována chodba a část výstavních prostor.

PO celý rok probíhalo mnoho výstav a kulturních akcí. Na velké většině spolupracoval Muzejní spolek města Jesenice a byly zároveň podpořeny městem Jesenice. K nejoblíbenějším kulturním akcím patřili například tyto: Den v pravěku pro Základní školu v Jesenici, Den řemesel, Velikonoce v muzeu.

Jesenické školy opět vystavovaly v muzeu práce svých žáků. Integrovaná škola s muzeem spolupracovala formou prezentace cukrářských a zahradnických výrobků.

Snahou muzea bylo po celý rok pořádat kulturní akce, které by spojovali spojují lidi, s různým zaměřením a zájmem. Velmi oblíbený byl předvánoční Advent, který byl večer zakončena na náměstí rozsvícením vánočního stromu.

7.3.1 Výstavy a akce

Výstavy

- **Poklady z knihovny** 1. 1. – 5.4. , dlouhodobá výstava v malém výstavním sálku, vysteny byly staré svazky z muzejní knihovny, s popisem knih, celkem 144 lidí

- **Werner Kauer, Obrazy z Jesenice ve vzpomínkách** 2.3. – 16.4. Prvotním impulzem k výstavě byl dar obrazů od neteře W. Kauera z Německa. Autor byl rodák z Jesenice, při odsunu německého obyvatelstva odešel z Jesenice a ze svých vzpomínek maloval obrazy známých míst. Po jeho smrti měla u sebe obrazy jeho neteř , která nás kontaktovala, aby obrazy darovala muzeu. Tak se dostaly opět do svého města. Na výstavu přišlo celkem 188 lidí

- **Příroda zdálky a zblízka**, kresby a malby 20.4. – 11.6. Tvorba tří autorů, Bára Bestová, Jan Kobylák a ZdeněkDoležal, k výstavě byl připraven pracovní list s hádankami a

omalovánkou , celkem 194 lidí

- **Přítel na cesty, výstava cestovních zavazadel** 16.6. – 3.9. Výstava cestovních kufrů, historie, jak se s nimi a kam cestovalo, soukromá sbírka a muzejní sbírka, malovaná kulisa na zdi, celkem 594 lidí

- **Výstava bednářská dílna** 15.7. – dlouhodobá výstava v malém sálku, ze soukromé sbírky, náradí a náčiní k bednářskému řemeslu, stále probíhá, zatím 808 lidí

- **Fotoklub Jesenice** 7.9. – 22.10., fotografie celkem 241 lidí

- **Zimní hrátky a radovánky** 3.11. – 22.12. výstava z muzejních i soukromých sbírek, saně, lyže, brusle, doplněno modelem kopce na sáňkování, historie zimních sportů, pěkná kulisa k vánočním kursům a akcím, celkem 105 lidí

Kulturní akce

- **Svatý Patrik** (17.3.) - irský večer s hudbou a tancem, vystoupila taneční skupina Sona Sol s ukázkou irských tanců, za kytaru hrála a zpívala Věra Klásková, irská hudba, krásný pohodový večer s ochutnávkou irské whisky

- **Přednáška** (21.3.) PhDr. Vojtěch Peksa – počátky středověkých kostelů na základě archeologických výzkumů

- **Velikonoce v muzeu** (7.4.) celodenní akce, ukázky zdobení kraslic, dílny pro děti, ochutnávka velikonočních jídel, vystoupení Zuš – harmoniky, prodej velikonočních beránek a ozdob

- **Přednáška** (13.4.) RNDr. PhDr. M. Šantrůčková, Ph.D. – komponovaná krajina v okolí Petrohradu na Jesenicku

- **Hubert** (7.5.) divadelní vystoupení pro KČT v rámci turistické vycházky, připravilo muzeum, scénář N. Štefánková, hrály K. Bílá, J. Řehořová, N. Štefánková

- **Varhanní léto** (23.6.) koncert v jesenickém kostele A. Nosek a B. Nosková

- **Štrúdlové slavnosti** (16.9.) tradiční akce, soutěž v pečení štrúdlů, hodnocení a ochutnávka, koná se většinou na dvoře muzea, vystoupila kapela MP5 z Rakovníka, konal se dvacátý ročník, účastníci získávají hodnotné ceny, k jubilejnímu ročníku byla připravena výstava fotografií z minulých štrúdlových slavností

- **Výlet na Přimdu a za Windishgratzi do Tachova** (výlet Muzejní spolek a Vlastivědné muzeum) autobusem, celodenní

- **Přednáška** (2.11.) Mgr. K. Smíšek – Depot míšeňských grošů z Velké Chmelištné, k vystaveným grošům v expozici

- **Výroba svíček** (15.11.) – dílna pro dospělé i děti v muzeu, na objednání, kurz vedly K. Bílá, N. Štefánková

- **Malování vánočních skleněných ozdob** (26.11.) dílna pro dospělé i děti , kurz vedly K. Bílá, N. Štefánková

- **Přednáška** (29.11.) Milan Sýkora – Hrady na Žatecku a Lounsku

- **Advent v muzeu** (2.12.) tradiční nejoblíbenější akce roku přiláká vždy velký počet lidí, předvánoční setkání u svařáku, vánoční jarmark rukodělných výrobků v kulisách vánoční výstavy, prodej ozdob, adventních věnců a vazeb, svícny, prodej výrobků dětí, obrazy, dárečky, skleněné vitráže, dílny pro děti, vánočně vyzdobené muzeum, předvádění řemesel na dvoře muzea, tentokrát kovář a tesař, oheň na dvoře, betlém, občerstvení všeho druhu, vystoupení Štěpánka Edlová – vánoční koledy. Akce od 13 hodin, pokračuje večer na náměstí rozsvícením vánočního stromu a vystoupením sboru dětí. Velmi náročná, ale úspěšná akce.

- **Adventní koncert** (8.12.) Milan Černý, Bellerofonte Castaldi

- **Betlémské světlo** (22.12.)

7.3.2 Programy pro školy

Po celý rok byly pro školní výpravy, tábory a skupiny nabízeny doprovodné programy:

Drátování – do připravených drátěných šablon vplétají děti korálky a zdobí dle vlastní fantazie, program je vhodný na Vánoce (šablony zvonek, hvězda apod.), na velikonoce (vejce), ale i přes rok (ptáček, srdce), velmi dobře přijímaný dětmi, děti si odnesou hotový výrobek, pro starší lze program doplnit o přednášku historie drátenictví

Výroba bylinkového čaje – v expozici lékárny si děti samy míchají bylinkový čaj ze sušených bylin, podáváme výklad o léčivých rostlinách, děti se seznámí s vůněmi bylin a podle toho si vyrobí čaj pro sebe, v expozici se dozví o vystavených exponátech a bylinkách, které zde sušíme, na expozici volně navazuje bylinková zahrada na dvoře muzea, děti si odnesou hotový čaj v sáčku

Drhání náramků – program je vhodný pro starší děti, jsou připraveny rámky, do nichž se vplétá provázek různých barev a doplňuje se korálky, děti si odnesou drhaný náramek

Výroba svíčky – oblíbený vánoční program, výroba svící ze včelích voskových mezistěn, s vánočním přáním

Pracovní list příroda – omalovánka a jednoduché otázky k expozici přírody, pro menší děti

Pracovní list poklady středověku – kvíz s tajenkou pro starší děti, odpovědi najdou v expozici pokladů

Za teplého počasí probíhají programy i venku.

Celkem v roce 2023 přišlo na doprovodné programy 21 dětských skupin, dva programy proběhly ve škole.

7.3.3 Návštěvnost:

Vlastivědné muzeum Jesenice navštívilo v roce 2023 3527 návštěvníků.

7.3.4 Sbírkotvorná činnost

V roce 2023 bylo do sbírkové evidence zapsáno 11 přírůstků. Celkově muzeum eviduje 1038 čísel sbírkových předmětů.

7.4 Muzeum Nové Strašecí

7.4.1 Výstavní činnost

V přízemí budovy muzea je nainstalována stálá expozice s názvem „**Keltové na Rakovnicku**“, která byla slavnostně otevřena již v roce 2007. Vznikla podle scénáře přední české archeoložky a specialistky na dobu laténskou PhDr. Natálie Venclové jako připomenutí evropsky významných keltských lokalit v okolí města Nového Strašecí.

V této interaktivní archeologické expozici se návštěvníci seznámí s příběhem nálezu slavné opukové keltské hlavy, která byla nalezena 19. května 1943 na jižním okraji obory Na Libeni u Mšeckých Žehrovic Josefem Šlajchrtem. Vytvořili ji Keltové v 2. polovině 3. století před Kristem z bělohorské opuky, která zasahuje i na Novostrašecsko. Skulptura mohla představovat uctívaného, heroizovaného člena místní komunity, snad druida. Busta, jejíž kopie je v expozici vystavena, zobrazuje muže s typickým keltským nákrčníkem, který svého nositele řadil mezi vyšší vrstvu. Figurína tohoto fiktivního muže je rovněž součástí expozice.

V expozici jsou k vidění také nejrůznější bronzové a skleněné nálezy, repliky keltského obydlí, figuríny v tradičním keltském oblečení, model valového areálu, hrnčířské pece, železářské huti nebo dílny na výrobu švartnových šperků, což je specifikum této oblasti, která je běžně archeology nazývána jako industriální oblast keltské Evropy ve 3. století př. n. l.

V roce 2022 se nám podařilo vymalovat obě místnosti, ve kterých se expozice nachází, a umístit umělý trávník do repliky keltského obydlí v druhé místnosti, aby návštěvníci neroznášeli písek, který zde byl původně umístěn. Přesto by si expozice s ohledem na rok svého vzniku zasloužila renovaci a oživení.

V keltské expozici zaměstnanci muzea realizují lektorský program s názvem „**Po stopách keltské hlavy**“ s fundovaným výkladem archeologů muzea a pro zájemce i s výrobou sádrového odlítka hlavy keltského druida. V roce 2023 tohoto programu využilo **18 školních skupin s celkovým počtem 460 dětí a doprovázejících pedagogů**.

Druhá stálá národopisná **Expozice venkova** nacházející se v prvním patře budovy

vznikla v roce 2017 díky finanční podpoře Středočeského kraje. Pokusili jsme se zde přiblížit moderním trendům současného muzejnictví a názornější formou s možností vlastního vyzkoušení konkrétního jevu blíže nastínit naši minulost. Za pomoci originálních sbírkových předmětů i replik se zde návštěvníci seznamují s běžnými činnostmi i s vybranými řemesly našich předků provozovanými především na venkově.

Expozici tvoří čtyři samostatné celky volně na sebe navazující. V části věnované přípravě pokrmů jsou k vidění pomůcky sloužící ke zpracování zemědělských produktů – k mletí mouky, k drcení různých surovin, k přípravě mléčných produktů. Replika pece a kamen s funkční troubou včetně potřebného náčiní navozuje vlastní vaření a pečení. Kout s matkou a miminkem připomíná péči o naše nejmenší v dobách minulých i zvyklosti, které doprovázely tuto radostnou událost. K tradičním venkovským činnostem patřilo také zpracování textilních surovin od vlákna až po tkaní textilií. Následuje ukázka řady jednoduchých rukodělných textilních technik i vlastní šití oděvů. K tradičním venkovským řemeslům, která úzce souvisela s regionálním zemědělstvím, patřilo především zpracování dřeva (tesaři, truhláři, sekerníci), kovů (kováři) a také výroba a oprava obuvi (ševci). Základní výrobní nástroje vybraných řemesel opět představuje názorná expozice.

I pro tuto expozici máme připraveno několik lektorských programů národopisného typu. V roce 2023 jsme zrealizovali **4 edukační programy** s názvem „**Za tajemstvím lidové stravy**“ pro 116 dětí a jejich doprovod.

Prostornou síň expozice venkova využíváme také jako přednáškový sál zejména pro činnost Klubu cesty za poznáním, ale také jako místo pro krátkodobé akce či edukační aktivity.

V roce 2023 jsme zde uspořádali edukační program „**Velikonoční příběh**“, o kterém se více zmiňuji v souvislosti s tradiční akcí muzea „Soutěž o nejkrásnějšího a nejchutnějšího velikonočního beránka“ (viz níže).

V závěru roku jsme tento prostor využili při realizaci edukačního programu „**Půjdem spolu do Betléma**“. Děti si prohlédly výstavu Advent a Vánoce, kde se dozvěděly informace o vánočních zvycích a tradicích, vyzkoušely si výrobu perníku do dřevěných

forem a na závěr si vyrobily sněhuláka ve formě masky. Této možnosti využilo **42 školních kolektivů s celkovým počtem 860 dětí a doprovázejících pedagogů**. Program navštívily všechny Mateřské školy z Nového Strašecí a dorazily i děti ze Základních škol v Novém Strašecí, Lán, Stochova a Rakovníka.

Ve výstavním sále určeném pro pořádání krátkodobých výstav, který je umístěn v prvním patře budovy muzea, jsme během roku 2023 zrealizovali **sedm** různorodých **výstav** v těchto termínech:

1. **01. 01. – 15. 01. 2023** **Zimní hrátky a radovánky**
2. **19. 01. – 26. 02. 2023** **Ivona Knechtlová – Portréty**
3. **02. 03. – 14. 05. 2023** **Paličkováná krajka ve čtyřech ročních obdobích**
4. **19. 05. – 10. 09. 2023** **Keltové ve středu Boiohaema**
5. **13. 09. – 15. 10. 2023** **Mgr. Larisa Matejová – Doteky lásky**
6. **19. 10. – 26. 11. 2023** **Karel Řepka – Panovníci českých zemí**
7. **30. 11. – 31. 12. 2023** **Advent a Vánoce**

1. Zimní hrátky a radovánky (výstava z vlastního sbírkového fondu muzea)

V samém závěru roku 2022 jsme v muzeu představili výstavu s názvem „**Zimní hrátky a radovánky**“, prostřednictvím které jsme připomenuli tři nejoblíbenější zimní sporty – bruslení, lyžování a sáňkování. Každému sportu byl věnován informační panel přibližující historii zmiňovaného sportovního odvětví, ukázkou z beletrie a fotografie či vyobrazení příslušných sportovních pomůcek. Návštěvníci si mohli prohlédnout sbírku sportovního náčiní, na kterém děti dováděly od první poloviny 20. století.

Téma bruslení představila kolekce rekreačních bruslí. Za pozornost jistě stál nejstarší exponát - dřevěná podrážka s želízem a koženými řemínky k připnutí k obuvi, zapůjčená z jesenického muzea. Návštěvníci jistě poznali v minulosti oblíbené „šlajfky“ na klíčku a ocelové sportovní brusle - výrobek rakovnické Stadionky.

Vystavený soubor lyží vzbudil možná u současných lyžařů úsměv i obdiv při pohledu na „prehistoricky“ působící řemínkové vázání, notoricky známé

„kandaháry“ a bytelné bambusové hůlky. Téma lyžování doplnil soubor lyžařských bot - nejstarší z nich byl ručně šitý pár z 30. let 20. století.

Na zasněženém svahu byly vystaveny dřevěné a kovové dětské sáňky. Pozornost jistě upoutal netradiční tvar jednoho z exponátů – tyto sáňky vyrobil pro svou dceru truhlář z Milostína. Saně sloužily i k dopravě větších či menších nákladů, jak o tom svědčí saně s nákladem dřeva.

Výstava byla doplněna historickými pohlednicemi s motivem zimy a zimních sportů a vánočním fotopointem, jehož součástí byla i maketa iglú, kterou pro nás vyrobil pan Miroslav Honzajk z Ateliéru Sidusrepas. Fotografie z fotopointu mohli návštěvníci využít k rozeslání vánočních či novoročních přání.

Výstava byla otevřena **17. listopadu 2022** a zakončena byla **15. ledna 2023**. V lednu 2023 výstavu navštívilo **35 osob**.

2. Ivona Knechtlová – Portréty (autorská výstava ilustrací a kreseb)

Výstava hravých ilustrací a půvabných kreseb ilustrátorky Ivony Knechtlové trvala **od 19. ledna do 26. února 2023** a za tuto dobu ji shlédlo **631 osob**.

Jemné dívčí tváře, výrazné oči, jemnost, něžná kresba, jednoduché tahy perem, pastelové tóny, slabost pro proužky a puntíky. Půvabný rukopis ilustrátorky Ivony Knechtlové poznáte na první pohled.

Ivona Knechtlová si cestu k tvoření našla již jako dítě, když si kreslila pro radost, a už jako malá si přála jednou ilustrovat knihy pro děti. Vystudovala Vysokou školu ekonomickou v Praze obory Mezinárodní obchod a Mezinárodní politika a diplomacie, které nemají s uměním vůbec nic společného. Ke kreslení a tvoření se opravdu intenzívně vrátila jen pár let nazpět, když byla na mateřské dovolené s druhou dcerou. Žádnou uměleckou školu, kromě ZUŠ, nikdy nestudovala a jako samouk říká, že o to víc se musí snažit a pracovat na sobě, aby bylo možné ostatním dokázat, že na to má. S každým obrázkem se učí a posouvá dál. Zastává názor, že v jednoduchosti se skrývá ta pravá síla.

Od roku 2018 pracuje jako ilustrátorka převážně dětských knih. Ilustrování knížek je pro ni splněný dětský sen. Aktuálně ilustruje již 29. knihu.

Spolupracuje s nakladatelstvím Albatros, Mladá fronta, Euromedia, Pikola, Kazda a Portál.

Pro Albatros ilustruje řadu knih L. M. Montgomeryové o Anně ze Zeleného domu a také řadu Ivany Peroutkové o neobyčejné holčičce Valentýnce. První díl Valentýnka a narozeniny získal v roce 2019 v anketě SUK Cenu knihovníků. Ale ilustrovala i spoustu dalších knih, např. Jak si vychovat sourozence, Stela a 16 huskyů, Stela v zemi tučňáků, Báječná škola pana Scotta, Mechová víla či Zimní tulipán. Na svém kontě má také úctyhodný seznam knižních obálek, např. Potízištka proti své vůli, Sen o Zeleném domě či Magické srdce.

Ve volné tvorbě se Ivona Knechtlová věnuje převážně malování ženských portrétů. Nejčastěji používá techniku akvarelu, ale maluje také akryly a oleje na plátno. Experimentuje s výrobou autorského porcelánu. Má tři dcery a s rodinou žije v Praze, kde také tvoří. Je to velká milovnice květin a výtvarných potřeb. Sama říká, že kdyby bylo na ní, tak je její dům protkán pastelkami, hory štětců, barev a jiných důležitých pomůcek.

Její ilustrace jsou něžné a nabité pozitivní energií. Velmi často dominuje technika perokresby bez šrafury, místy dotvořená akvarelovými pastelkami či barvami. Celkový dojem obrázků tak působí lehce, nenuceně a s patřičnou dávkou důvtipu. Kromě kresby příležitostně maluje na plátno a kombinuje techniky. Inspiraci hledá všude kolem, v přírodě, ve městě, v časopisech, knihách, filmech i na internetu.

3. Paličkovaná krajka ve čtyřech ročních obdobích (výstava připravena ve spolupráci s členkami kroužku Paličkování při Domu dětí a mládeže v Rakovníku).

Výstava byla otevřena slavnostní vernisáží ve čtvrtek **2. března 2023 v 16 hodin**, které se zúčastnilo **84 osob** včetně starosty Města Nové Strašecí Mgr. Karla Filipa a vedení Domu dětí a mládeže z Rakovníka.

Během této výstavy jste mohli v našem muzeu obdivovat paličkové výrobky, které zde vystavovaly členky kroužku Paličkování při DDM v Rakovníku: paní Blažková Maria, Čechová Ivana, Fridrichová Milena, Holopírková Blanka, Kvasničková Eva, Mášová Eva, Nekvindová Irena,

Paulíková Drahuše, Pleierová Alena, Růžičková Jana, Růžičková Libuše, Slapničková Irena, Spalová Jiřina, Stehlíková Růžena, Sušická Soňa, Štíbrová Jaroslava, Talácková Zdena, Truksová Hana a Zárybnická Hana.

Technika ručně paličkové krajky je vlastně spojování nití stáčením, křížením, kroucením... Je to ruční práce za účelem zhotovení průhledné textilie – krajky. Vyvinula se v 16. století současně a nezávisle na sobě v Itálii, Nizozemí a Španělsku. Názvy techniky jsou podle místa, kde se vyvinula. Technika bruselská, mechelenská, anglická, chantily, valenciánská, florentská, španělská, vamberecká, torchanská, maltézská, benátská.

Originály původní ručně paličkové krajky jsou dnes k vidění jen v muzeích. Ruční paličkování se od 20. století zachovalo už jen jako umělecké řemeslo. Dnes se nahrazuje průhlednými textiliemi z rašlových strojů. Jsou samozřejmě mnohem levnější, ale kráse ručně vyrobené krajky se nevyrovnají.

U nás se paličkování rozšířilo hlavně v oblasti Orlických hor, v okolí města Vamberk, v oblasti Krušných hor, Krkonoš a na Slovensku v okolí Banské Bystrice. Paličkování přinesla na Vamberecko belgická šlechtična Magdalena Grambová v první třetině 19. století. Od druhé poloviny 19. století do začátku 20. století se na Vamberecku paličkovalo téměř v každé domácnosti. Rozvoj levnější strojové výroby postupně ruční paličkování vytlačoval. V roce 1889 byla ve Vamberku založena krajkářská škola, která napomohla k udržení a rozvoji tohoto krásného řemesla. Od roku 2002 probíhá ve Vamberku každoročně Bienále české krajky.

V průběhu výstavy, která byla k vidění až **do 14. května 2023**, proběhlo **12 praktických ukázek** pro veřejnost, při kterých si mohli návštěvníci techniku paličkování sami vyzkoušet. Těchto ukázek se zúčastnilo **310 osob**. Praktických ukázek využilo také **18 školních skupin** v počtu **391 osob**.

Samotnou výstavu si přišlo prohlédnout **1.937 osob**.

4. Keltové ve středu Boiohaema (výstava uspořádaná ve spolupráci s Prácheňským muzeem v Písku, Husitským muzeem v Táboře a Národním muzeem v Praze)

V pátek **19. května 2023** proběhla **v 16 hodin** slavnostní vernisáž výstavy

„Keltové ve středu Boiohaema“ spojená s komentovanou prohlídkou s jejím autorem Doc. Jaroslavem Jiříkem z Prácheňského muzea v Písku, na kterou se přišlo podívat **32 osob**.

Výstava byla zaměřena na duchovní život Keltů – v co věřili, jaká božstva uctívali, proč tak bohatě vybavovali hroby svých knížat, kde se tyto hroby nacházely a hlavně, co nám z doby prvního tisíciletí před Kristem zůstalo do dnešních dnů. Mezi největší unikáty na výstavě patřily předměty z knížecích mohyl nalezených na Písecku, nálezy z nejjihnějšího českého oppida Třisov, ale i z rakovnického regionu a nejbližšího okolí byly k vidění vzácné předměty zapůjčené z Národního muzea – nálezy z hrobu bojovníka z Branova, ze žárových hrobů z Pavlíkova Brabečka, z knížecího komorového hrobu v Hořovičkách, zdobená zápona a zákolník z Křivokláta, meč z Nesuchyně, část depotu bronzových šperků ze Stebna a zlatá mince z podkladu z Podmokel. Poprvé byly též k vidění nejnovější nálezy ze sbírek rakovnického muzea pocházejících z pravidelných záchranných výzkumů z posledních let. Výstava byla dne 21. června 2023 doplněna ještě **1 komentovanou prohlídkou** autora výstavy a v rámci školního roku ji doplnil edukační program pro školy, kterého se zúčastnilo **9 školních skupin** s počtem **238 osob**. Během letních prázdnin výstavu obohatil doprovodný program s názvem **Keltská stezka**, kterou dokončilo **234 návštěvníků**.

V rámci Archeologického léta se ve výstavě konaly také **2 komentované prohlídky** včetně návštěvy valového areálu u Mšeckých Žehrovic a **1 komentovaná prohlídka** s vycházkou v rámci Dne evropského dědictví. Tyto vycházky absolvovalo celkem **82 osob**.

Výstava byla ukončena **10. září 2023** a navštívilo ji **1.896 osob**.

5. Mgr. Larisa Matejová – Doteky lásky (autorská výstava obrazů)

Výstava obrazů byla zahájena ve čtvrtek **13. září 2023** vernisáží, které se zúčastnilo **21 návštěvníků**.

Paní Mgr. Larisa Matejová se narodila v malebném městečku Berehovo na Zakarpatsku na Ukrajině, ale její babička pocházela ze Slovenska. Odmala tak mluví slovensky, rusky, maďarsky a ukrajinsky. Studovala chemii, fyziku,

matematiku a přírodní vědy na Lvovské univerzitě. Od mládí žila v Praze, kde roky pracovala ve Státním výzkumném ústavu ochrany materiálů pro atomové elektrárny. V roce 2017 se přestěhovala na Rakovnicko, kde si pořídila chalupu. Malování je její životní vášeň a obrovská radost. Kreslila již od útlého dětství lidi se všemi prsty na nohou a vždy ji fascinovala příroda. Před třiceti lety potkala v Praze ruskou malířku Marinu Zobovou, která ji zasvětila do techniky pastelů. Brala u ní první hodiny a postupně se od ní mnohé naučila.

Studovala historii umění, kreslení a malířství v ateliérech českých malířů. Když byla v Německu, učila se od tamního malíře jiné techniky, stejně tak ve Francii nebo v Americe, kde mnohé okoukala od ruských i anglických malířů.

Používá různé styly a techniky - pastelové kresby, olejové a akrylové malby. Maluje baletky, ženy, muže, květiny a romantická zákoutí. V různých obdobích života se v jejích obrazech zrcadlí láska a smutek, něžnost a touha. Do svých obrazů vkládá své nadšení, energii a radost ze života.

Výstava byla ukončena **15. října 2023** a shlédlo ji **254 návštěvníků**.

6. Karel Řepka – Panovníci českých zemí (autorská výstava počítačových portrétů)

Ve čtvrtek **19. října 2023 v 16 hodin** byla zahájena výstava komentovanou prohlídkou autora Karla Řepky, které se zúčastnilo **17 osob**.

Pan Karel Řepka (51 let) je původem brusič skla, ale od roku 1996 pracuje na volné noze jako ilustrátor a designer. Ilustroval knihy pro děti a v 90. letech i vojenskou literaturu a životopisné knihy válečných hrdinů. Na přelomu tisíciletí začal spolupracovat s hračkářskými firmami, pro které dělal návrhy her, hraček a postupně i grafiku a reklamní materiál. V letech 2011 přestoupil jako grafik do reklamních agentur a v reklamě se pohybuje dodnes. Ve volném čase se vrací k malování a nyní se zabývá historickými portréty našich panovníků a královen. Portréty jsou fiktivní, pouze se snaží držet kusého popisu v historických pramenech nebo náznaky portrétů z té doby. Vyobrazení se ale drží konkrétních situací v životě panovníků a jejich zbraně, zbroj a oděv je namalován dle dobového zvyku a reálií. K tomu má několik odborníků, s kterými se radí, jak a co v té době bylo možné nosit nebo jakými

zbraněmi se bojovalo.

Výstava trvala do **26. listopadu 2023** a za dobu jejího trvání ji navštívilo **704 osob**.

7. Advent a Vánoce (výstava z vlastního sbírkového fondu muzea)

Výstava začala krátce před letošní první adventní nedělí ve čtvrtek **30. listopadu 2023**. Prezentace návštěvníkům připomněla období adventu i vlastních Vánoc v retrospektivním pohledu s tradičními obyčejí i zvyky novodobými.

Z předvánočního období se tu představily typické obchůzkové bytosti (do kostýmů oblečené figuríny), které v období adventu obcházely domácnosti našich předků. K těm nejznámějším postavám patřily Barborka, Ambrož, Lucka, ale i Mikuláš s čerty a anděly z obchůzky udržované do současné doby. Ukázali jsme si i méně známé postavy – Perchty, Brůny a na Rakovnicku doložené Cempery. Se svátkem sv. Mikuláše souvisely i mikulášské trhy, kde se obvykle kupovaly suroviny potřebné na vánoční pečení, orientální ovoce, cukrovinky i dárky pro děti – perníkoví „mikuláši“, či čertíci ze sušeného ovoce. Připomněli jsme si sv. Ondřeje (důležitou postavu na začátku adventu) jako patrona nevěst, historii adventního věnce, stříhání větviček barborek, rorátní svíčky a také proč se na svátek sv. Lucie ještě nezkracuje noc, jak se to praví ve známém pořekadle (Lucie, noci upije).

Část výstavní síně evokovala pohled do venkovské světnice vybavené malovaným nábytkem, ozdobeným stromkem s dárky a také stolem s vánočními pokrmy – pečivem i potravinami typicky vánočními (čočka, hrách, čerstvé i sušené ovoce, ořechy a oříšky). Návštěvníci si mohli prohlédnout historické formy na vánoční pečivo. Například staré litinové formy na pečení oplatek, formy ve tvaru ryby, keramické formy na přípravu jahelníku i formičky na drobné vánoční cukroví z domácností našich babiček.

K vánočnímu času vždy patřily betlémy, návštěvníkům se představily ty, které se dochovaly ve sbírkách novostrašeckého muzea, například půvabný Wenigův papírový betlém, kde jeden ze tří králů je zobrazený jako panovník Jiří z Poděbrad. Koledování v celém období Vánoc (štědrovečerní, na sv.

Štěpána, na Nový rok i na Tři krále) připomínaly dětské postavičky Tří králů.

Množství trojrozměrných předmětů doplnily panely věnované jednotlivým tématům – adventním občůzkovým bytostem, vánočním zvykům a obyčejům, betlémům, vánočnímu stromku, svátečnímu jídelníčku i koledování. Během výstavy proběhly **2 komentované prohlídky** pro školní skupiny v počtu **45 osob** a v období Adventu posloužila výstava při realizaci edukačního programu „**Půjdeme spolu do Betléma**“, kterého se zúčastnilo **42 školních kolektivů s celkovým počtem 860 dětí a doprovázejících pedagogů**.

Výstava probíhala až do ledna 2024 a **do 31. prosince 2023** a navštívilo ji **1.318 osob**.

Muzeum Nové Strašecí se při pořádání výstav a veškerých svých akcí snaží spolupracovat s místními institucemi, organizacemi a spolky. Jmenovat můžeme například spolupráci s ženami z kroužku Paličkování při Domu dětí a mládeže v Rakovníku při organizaci výstavy Paličkovaná krajka ve čtyřech ročních obdobích, kooperaci s Městem Nové Strašecí při realizaci Soutěže o nejhezčího a nejchutnějšího velikonočního beránka, Dne s Kelty a Adventního koncertu, spolupráci s Římskokatolickou církví při pořádání Adventního koncertu a součinnost se Základní uměleckou školou v Novém Strašecí a Stochově při pořádání různých hudebních vystoupení v rámci vernisáží a dalších akcí muzea.

V roce 2023 jsme úzce spolupracovali s Městem Nové Strašecí při realizaci výstavy v rámci oslav 520 let povýšení Strašecí na město, která byla prezentována ve dnech 1. až 12. září 2023 v prostorách Městského úřadu v Novém Strašecí.

Snažíme se rozvíjet také spolupráci s jinými institucemi a muzei. V roce 2023 jsme úzce spolupracovali s Prácheňským muzeem v Písku, s Husitským muzeem v Táboře a Národním muzeem při realizaci výstavy Keltové ve středu Boiohaema.

V roce 2023 jsme rovněž spolupracovali se soukromými umělci a sběrateli, kteří projevíli zájem uspořádat v našem muzeu svou autorskou výstavu – např. výstava portrétů Ivony Knechtlové, výstava obrazů Mgr. Larisy Matejové a výstava portrétů Karla Řepky.

Všechny výstavy v roce 2023 navštívilo celkem **6.775 osob**.

7.4.2 Kulturní akce, přednášková činnost a doprovodné akce

Muzeum Nové Strašecí pravidelně nabízí v rámci své činnosti různé doprovodné akce: lektorské programy pro školy, komentované prohlídky, výtvarné dílny, workshopy, pořádá vernisáže, derniéry, přednášky, besedy, autorská čtení, konference, vzpomínkové akce, soutěže, koncerty a další akce pro veřejnost.

Některým činnostem, zejména edukačním programům, jsem se věnovala již v předchozí kapitole a přednáškové činnosti se budu věnovat v kapitole následující.

V průběhu roku 2023 Muzeum Nové Strašecí zorganizovalo následující akce:

- **2 vernisáže**, které zahájily výstavu „Paličkovaná krajka ve čtyřech ročních obdobích“ a výstavu obrazů „Doteky lásky“ paní Mgr. Larisy Matejové (viz výstavní činnost bod 3. a 5.).
- **3 komentované prohlídky** spojené s otevřením výstavy „Keltové ve středu Boiohaema“ a výstavy portrétů „Panovníci českých zemí“ pana Karla Řepky (viz výstavní činnost bod 4. a 6.).
- **12 praktických ukázek** pro veřejnost v rámci výstavy „Paličkovaná krajka ve čtyřech ročních obdobích“ v termínech: **10., 12., 15., 17., 18., 29. a 30. března 2023 + 2., 5. 12., 15. a 19. dubna 2023** (viz výstavní činnost – bod 3.).
- Během jarních víkendů a velikonočních svátků (**25. 3. a 26. 3., 1. 4. a 2. 4., 6. 4. až 9. 4. 2023**) jsme zrealizovali **8 tvoření** spojených s hledáním velikonočních kraslic. Byly určeny zejména rodičům s dětmi, kteří si mohli společně vyrobit velikonočního zajíčka ve formě zápichu do květináče, velikonoční přáníčko ve formě kuřátka a sádrové velikonoční kraslice. Na vyrábění přišlo celkem **220 osob**.

- **3 mozaikové dílny** pro děti od 10 let a dospělé pod vedením Gabriely Beranové, které se konaly ve dnech **17. června, 23. září a 12. listopadu 2023**. Všechny **15 účastníků** se seznámilo s nářadím, možnostmi štípání a řezání obkladaček a měli možnost vyrobit si pítko pro ptáčky, slona nebo želvu, mističku nebo tři ptáčky a anděla nebo dva skřítky.
- **Keltská stezka** byla připravena v rámci oslav 80. výročí nálezů slavné opukové hlavy Kelta ze Mšeckých Žehrovic a jako doprovodný program k výstavě Keltové ve středu Boiohaema. Návštěvníci plnili **po celé letní prázdniny** zadané úkoly, oblékali si keltský šat a na závěr si vyrobili vlastní sádrovou repliku keltské hlavy. Celkem této možnosti využilo **234 návštěvníků**.
- **2 komentované prohlídky** výstavy Keltové ve středu Boiohaema spojené **s vycházkou** na valový areál u Mšeckých Žehrovic v rámci Archeologického léta, kterých se zúčastnilo **60 osob**. Prohlídky se uskutečnily 7. července 2023 a 5. srpna 2023.
- Spolupráce s Městem Nové Strašecí při realizaci **výstavy v rámci oslav 520 let povýšení Strašecí na město**, která byla prezentována ve dnech **1. až 12. září 2023** v prostorách Městského úřadu v Novém Strašecí. Tuto výstavu shlédlo cca **250 návštěvníků**.
- **1 komentovaná prohlídka** výstavy Keltové ve středu Boiohaema spojená **s vycházkou** na valový areál u Mšeckých Žehrovic v rámci Dnů evropského dědictví, která se konala 9. září 2023 a absolvovalo ji **22 osob**.
- O podzimních prázdninách a víkendech jsme uspořádali ve dnech **14. 10. a 15. 10., 21. 10. a 22. 10., 26. 10. až 27. 10. 2023** oblíbené **vyrábění** pro rodiny s dětmi, tentokrát s **podzimní a halloweenskou** tematikou. Všechny **145 návštěvníků** si prošlo strašidelnou stezkou, našlo všechny pavoučky štěstí a na závěr si vyrobilo vtipného panáčka s vlasy z listí, hrozivého ducha a roztomilou dýni.

- **1 dvoudenní Workshop ART DAY**, který se uskutečnil **17. a 18. listopadu 2023** pod vedením zkušené malířky Mgr. Larisy Matejové. Všechny 18 účastníků si vyzkoušelo kresbu suchým pastelem a na konci workshopu si odnesli své hotové dílo s sebou domů.
- Pro adventní víkendy (**2. 12. a 3. 12., 9. 12. a 10. 12., 16. 12. a 17. 12. 2023**) a vánoční prázdniny (**22. 12. až 30. 12. 2023**) jsme pro veřejnost připravili **vánoční tvoření** spojené s hledáním vánočních skřítků. Zájemci si mohli vyrobit papírového sněhuláka jako adventní dekoraci či masku na tvář, vánoční inkoustovou ozdobičku a sádrové odlitky v různých vánočních tvarech (stromček, kometa, zvoneček, sněhulák, perníček, atd.). Těto možnosti využilo **118 osob**.
- Ve dnech **22. a 23. prosince 2023** měli návštěvníci muzea možnost připálit si **Betlémské světlo** a odnést si ho s sebou domů. Tento plamínek odebraný z věčného ohně, který hoří v jeskyni pod bazilikou Narození Páně v Betlémě a představuje symbol míru, lásky, naděje a přátelství si přišlo vyzvednout **24 osob**.

V roce 2023 se nám podařilo díky přiděleným grantům od Města Nové Strašecí a díky kofinancování Středočeského kraje uspořádat všechny tři tradiční akce Muzea Nové Strašecí.

Jako první akce proběhla „**Soutěž o nejhezčího a nejchutnějšího velikonočního beránka**“.

Začátek jara vítáme v Muzeu Nové Strašecí společně s dětmi prostřednictvím oblíbeného edukačního programu s názvem „**Velikonoční příběh**“.

Velikonoční program probíhal v muzeu každý den **od 21. března až do 5. dubna 2023**, kdy nás během jednoho dne navštívily někdy i tři třídy najednou. Během programu jsme si společně povídali o přicházejících Velikonočních svátcích a zvycích, které děti znají třeba z domova. Představili jsme si všechny postní neděle, pašijový týden a jeho

jednotlivé dny. Děti si vyzkoušely řehtání i klapání velikonočními řehtačkami a klapačkami, vyrobily si velikonočního zajíčka ve formě zápichu do květináče a upekly si rohlíček z kynutého těsta, který si s sebou odnesly domů.

Velmi nás těší, že program navštívily všechny Mateřské školy z Nového Strašecí. Potěšila nás i hojná účast žáků ze Základní školy v Novém Strašecí v celkovém počtu **415 osob (19 školních skupin)**.

Vítání jara jsme v muzeu zakončili ve středu **5. dubna 2023** oblíbenou Soutěž o nejhezčího a nejchutnějšího velikonočního beránka. Tradičně se soutěžilo ve dvou soutěžních kategoriích. První kategorii tvořily výrobky dětí do 18 let a ve druhé kategorii mezi sebou soupeřili beránci dospělých návštěvníků a mladých adeptů oboru cukrář. Všichni zájemci mohli své nejlepší výtvořiny přinášet do muzea až do 15 hodin.

V 17 hodin se v muzeu sešla pětičlenná porota, aby bodově ohodnotila nejen vzhled, ale i chuť jednotlivých soutěžních beránků, a rozhodla tak o vítězích v obou kategoriích. Jednotlivými členy poroty jedenáctého ročníku soutěže byli:

1. paní Marie Burgerová z Klubu cesty za poznáním,
2. paní Irena Slapničková z kroužku Paličkování při DDM Rakovník,
3. paní Ivana Rezková z Kulturního centra Nové Strašecí,
4. pan Mgr. Karel Filip – starosta Města Nové Strašecí,
5. pan Michal Bünter – místostarosta Města Nové Strašecí.

Během hodnocení poroty si návštěvníci mohli zpříjemnit čekání poslechem skladeb žáků Základní umělecké školy Nové Strašecí pod vedením paní učitelky Lucie Andráškové, DiS., a paní učitelky Dagmar Pavlíkové. Při vystoupení zahrály Štěpánka Erziaková, Eliška Hégrová, Sofie Maříková, Sára Maříková a zazpívaly Adéla Cingrová, Emma Maříková, Emma Chalupecká, Zlata Matějovičová a Nikola Seilerová. Závěrečné skladby zahrála na zobcovou flétnu Terežka Ešnerová ze Základní umělecké školy Stochov. Všem účinkujícím ještě jednou mockrát děkujeme za perfektní umělecká čísla a za jejich ochotu.

Během hudební produkce porotci pilně hodnotili a ochutnávali. Poté zbývalo už jen hlasy sečíst a vyhlásit vítěze. A jak nakonec dopadl letošní – již jedenáctý ročník soutěže?

V dětské kategorii se nám sešlo sedm soutěžních velikonočních beránků, z nichž

se porotě nejvíce líbili a cenu za nejhezčího beránka získali:

1. místo – Tereška Ešnerová ze Stochova,
2. místo – Magdalenka Gregorová z Nového Strašecí,
3. místo – Míša Ešner ze Stochova.

Nejchutnějšího beránka v dětské kategorii dle poroty měli:

1. místo – Barborka Gregorová z Nového Strašecí,
2. místo – Dianka Ducárová z Nového Strašecí,
3. místo – Elinka Kindlová z Nového Strašecí.

Čestné uznání v dětské kategorii získala Anežka Gregorová z Nového Strašecí.

V kategorii dospělí a mladí adepti v oboru cukrář jsme do soutěže přijali osm soutěžních beránků, z nichž se nejvíce líbili a cenu za nejhezčího beránka získali:

1. místo – kolektiv studentů 2. ročníku - obor potravinářská výroba, Střední škola a Základní škola Jesenice, p.o.,
2. místo – kolektiv studentů 2. ročníku - obor cukrář, Střední škola a Základní škola Jesenice, p.o.,
3. místo – Jitka Šnoblová z Nového Strašecí.

V dospělé kategorii porotcům nejvíce chutnali tyto beránci:

1. místo – kolektiv studentů 2. ročníku - obor cukrář, Střední škola a Základní škola Jesenice, p.o.,
2. místo – kolektiv studentů 2. ročníku - obor potravinářská výroba, Střední škola a Základní škola Jesenice, p.o.,
3. místo – Milada Elznicová z Rakovníka.

Všichni vítězové během slavnostního vyhlášení obdrželi diplom a zasloužené věcné ceny, mezi kterými byly např. knihy, dorty, kuchyňské spotřebiče a pomůcky (termoska, digitální váha, přibory, skleničky), sportovní hry, zahradnické náčiní, hry a hračky. Po rozdání veškerých cen jsme soutěžní beránky naporcovali a všichni návštěvníci mohli ochutnat a zhodnotit, zda byl výběr poroty správný.

Rádi bychom touto cestou poděkovali Městu Nové Strašecí a Středočeskému kraji za finanční podporu naší soutěže a zároveň děkujeme firmě Pekařství - cukrářství Hošer z Nového Strašecí a Vydavatelství Gelton za věcné ceny pro vítěze.

Děkujeme také všem soutěžícím, porotcům, ale i **návštěvníkům**, kterých se nakonec sešlo 63.

Druhou velkou akcí, která se v Muzeu Nové Strašecí uskutečnila již po šestnácté, byla tradiční akce s názvem „**Den s Kelty**“, kterým jsme si připomněli **80. výročí nálezu slavné opukové hlavy Kelta**. Jubilejní 80. výročí jsme pojali jako připomenutí jednoho z nejvýznamnějších objevů v české archeologii, jenž proslavil místní region po celé Evropě a byl impulsem k desetiletí odborných bádání. Dnes již víme, že bylo Novostrašecsko ve 3. – 2. stol. př. n. l. hojně osídleným výrobním okrskem, kde se ve velké míře zpracovávala železná ruda a rozšířily se zde dílny na výrobu unikátních kruhových šperků z místního kamene – sapropelitu (švartny), které nacházíme v hrobech vzdálených i stovky kilometrů daleko.

Oslavu tohoto významného nálezů jsme zaměřili na opukovou hlavu jako na sochařské dílo vysoké umělecké hodnoty. Důležitým aspektem pro nás byl užitý materiál – opuka – charakteristická ve stavebních prvcích v našem regionu. Rozhodli jsme se proto spojit umělecké sochařství s místním materiálem a uchopili jsme letošní Den s Kelty jako sochařské setkání pod širým nebem, které probíhalo od středy 17. května až do soboty 20. května 2023, kdy bylo ve 13 hodin zakončeno slavnostním představením všech vzniklých uměleckých děl.

Hlavní program Dne s Kelty probíhal **v pátek 19. května 2023 a v sobotu 20. května 2023**. Po oba dva dny byly před muzeem stanoviště s ukázkami keltských řemesel s úkoly a tajenkou. Vše bylo přizpůsobeno tak, aby si návštěvníci mohli činnosti vyzkoušet a zažít. Dopolední páteční program byl zaměřen převážně na školní skupiny, a to nejen na ty novostrašecké, ale i z širšího okolí. Odpolední program byl pak určen široké veřejnosti a všem zájemcům o keltskou a místní historii. Vstup na program venku i uvnitř muzea byl po oba dny zdarma.

V pátek 19. května 2023 v 16 hodin jsme ve výstavní síni muzea slavnostně otevřeli výstavu s názvem „**Keltové ve středu Boiohaema**“. Zahájení se prostřednictvím komentované prohlídky, které se zúčastnilo **32 osob**, ujal autor výstavy Doc. Jaroslav Jiřík, Ph. D.

Výstava byla přichystána ve spolupráci s Prácheňským muzeem v Písku a byla doplněna o výpůjčku významných laténských nálezů z archeologické sbírky Národního muzea v Praze z našeho regionu. Podstatná část výstavy se věnovala keltskému umění, které bylo úzce spojeno s duchovním životem. Výstavu si mohli

návštěvníci prohlédnout až do 10. září 2023 a byla doplněna o lektorský program pro školy v rámci školního roku (viz výstavní činnost bod 4.).

V sobotu 9. září 2023, těsně před ukončením výstavy, proběhla v rámci Dnů evropského dědictví ještě jedna komentovaná prohlídka výstavy spojená i s vycházkou na valový areál u Mšeckých Žehrovic a místo nálezů opukové hlavy, na kterou přišlo **22 osob**.

„Den s Kelty“ je každoročním připomenutím širšího evropského historického významu novostrašeckého regionu v mladší době železné, který si i díky dalším významným keltským lokalitám zaslouží pozornost nejen místních občanů, ale i celé české veřejnosti.

Akce se zúčastnilo celkem **421 návštěvníků**, kteří si po celou dobu mohli zakoupit odborné knihy s keltskou tematikou, ale i nejrůznější suvenýry (trika, zápisníky, sportovní láhve, hrnečky, klíčenky či ručně vyráběná mýdla s motivem keltské hlavy).

V závěru roku jsme uspořádali poslední tradiční akci, a to **Adventní koncert**, který byl realizován během první adventní neděle **3. prosince 2023 od 17 hodin** v kostele Narození Panny Marie v Novém Strašecí. Návštěvníky přivítala a úvodní slovo pronesla vedoucí Muzea Nové Strašecí – Mgr. Barbora Honzíková, DiS.

Po úvodním slovu následoval vlastní koncert, na kterém vystoupil Dětský pěvecký sbor CARMEN ze Základní umělecké školy Louny pod vedením Kateřiny Štolové, na klavír doprovázela Jitka Sedláčková. Vystoupení doplnilo Trio Cum Amore.

Dětský pěvecký sbor CARMEN je hlavním koncertním sborem ZUŠ Louny, který vznikl v roce 2014 cíleně pro koncert sestavený z částí českých oper ve spolupráci s lounským smíšeným sborem HARMONIE. Počet členů se pohybuje kolem 25. Většina členů Carmen jsou ti nejšikovnější žáci ve věku 9 – 15 let, kteří nejen krásně zpívají, ale také ovládají hru na některý hudební nástroj nebo se věnují zpěvu sólovému.

Za své působení sklidil sbor mnoho úspěchů u nás i v zahraničí. Na letošní soutěži dětských pěveckých sborů základních uměleckých škol vyhlášené MŠMT, se sbor prozpíval až do ústředního kola v Litomyšli. Na festivalu „Hrajeme s Orffem“ získal ocenění „Laureát festivalu“. Sbor v minulosti spolupracoval se skladatelem Danielem Dobiášem, podílel se na natočení tří CD, interpretuje často písně současného českého skladatele Zdeňka Šestáka. Účinkoval také v zahraničí - v Budapešti, Mnichově,

Miláně, v září loňského roku si zazpíval v 02 Aréně s Pokáčem a v prosinci již opakovaně s dalším populárním zpěvákem – Josefem Vágnerem.

Celé vystoupení Dětského pěveckého sboru CARMEN ze Základní umělecké školy Louny a Tria Cum Amore trvalo přibližně 75 minut. Společně představili pestrý program sestavený z duchovních, zimních, adventních i vánočních písní. Během koncertu zazněly tyto skladby: Anonym: Halleluja, Mary Lynn Lightfoot: Dona nobis pacem, Jay Althouse: Cantate Domino, Greg Gillpin: Adeste fideles, Ondřej Brzobohatý: Hádej, Jaroslav Uhlíř: O Vánocích, Miroslav Raichl: Brusíč mráz, anglická lidová: Být dítětem svítícím, Karl Jenkins: Ave verum, Camille Saint-Saens: Benedictus, Jakub Jan Ryba: Spi, spi, neviňátko, Koleda: Tam mezi volkem, Milan Dvořák: Balíček koled, Ondřej Brzobohatý: Modlitba, koledy: Nesem vám noviny, Narodil se Kristus Pán.

Po skončení hudebního vystoupení poděkovala vedoucí Muzea Nové Strašecí, Mgr. Barbora Honzíková, DiS., Městu Nové Strašecí za finanční podporu této akce a všem vystupujícím za skvělý výkon. Zároveň předala květiny a sladkosti účinkujícím a na závěr popřála všem **72 návštěvníkům** klidné Vánoce a hodně zdraví do Nového roku.

Některé skladby z Adventního koncertu byly prezentovány prostřednictvím videí na facebookových stránkách Muzea Nové Strašecí a na Youtube, kde se dají dohledat.

Adventní koncerty pořádá Muzeum Nové Strašecí pravidelně každý rok již od prosince roku 2005. Za celou dobu svého trvání se zařadily mezi tradiční kulturní akce města a získaly si své stálé věrné posluchače, se kterými se každoročně při koncertech setkáváme, a to nejen z řad občanů města, ale i širokého okolí. Cílem tohoto projektu je přispět k rozšíření kvalitní kulturní a zábavní nabídky pro všechny obyvatele i návštěvníky města Nové Strašecí prostřednictvím příjemného posezení v prostorách kostela za zvuků linoucí se konejšivé hudby navozující pocit klidu a rozjímání v předvánočním hektickém období.

7.4.3 Spolková a přednášková

V rámci muzea působí **Klub cesty za poznáním**, který vznikl v září roku 2016 za podpory paní ředitelky Muzea T. G. M. Rakovník Mgr. Magdaleny Elznicové Mikeskové a pana Ing. Jiřího Perglera, ředitele Českých lupkových závodů, a.s.

Jedná se o dobrovolné sdružení občanů, jehož programovým cílem je nabídnout

široké veřejnosti bez ohledu na věk, poznání z oblasti historie, umění, architektury, přírody a společenských věd. Neboť svět je bohatý a široký a můžeme neustále objevovat něco nového, co jsme dosud nevěděli. Můžeme tak neustále pracovat i na svém osobním rozhledu.

Vzdělávací program klubu je sestaven do formy přednášek na určité ucelené téma v jarním a podzimním cyklu. Členové klubu mají možnost obohatit své poznání, čímž rozvíjí svou osobnost, a seznámit se s řadou zajímavých odborníků, se kterými mohou na dané téma diskutovat.

Součástí programu klubu jsou také jednodenní výlety a vycházky, případně exkurze. Pro občany je to další varianta, jak aktivně trávit volný čas a současně rozvíjet svůj osobní rozhled.

Dalším cílem je, aby se klub stal přátelským prostředím, kde si každý může najít přátele a kamarády, jak se říká spřátelené duše.

V letech 2020 a 2021 jsme všichni překonávali těžkou a neobvyklou situaci, epidemii covidu. Epidemie zasáhla téměř celý svět a život se na všech úrovních zastavil. Tedy i na úrovni kulturní a společenské. Nikdo nevěděl, jak a kdy se všichni dokážeme s epidemií vyrovnat, překonat ji a co se v našich životech změní. Po určité době jsme však pochopili, že lidské společenství, lidské sdílení, vzájemné kontakty a pochopení se nedá ničím nahradit, ani všemožnou technikou. Pochopili jsme, co člověka dělá člověkem. Vzájemná výměna názorů, společné prožití radosti, ale i smutku, vzájemná pomoc, prostě cit jeden ke druhému. Važme si tedy lidského společenství, kulturnosti a vědomí, že v každé situaci musí člověk najít odvahu a dát přednost aktivnímu životu. Každý den je vzácný a každá dobře prožitá chvíle je vzácná a záleží jen na nás, čím a jak se obohatíme a komu přineseme kousek radosti.

Od ledna do června 2023 uspořádal Klub cesty za poznáním jarní přednáškový cyklus s názvem „**Vlny české emigrace**“. Uvedený přednáškový cyklus měl za úkol seznámit posluchače s procesem migrace/emigrace českého obyvatelstva. Proces emigrace není jev výjimečný a vždy odpovídá složitosti té určité doby. Tak, jak se v historii měnily ekonomické, politické, náboženské podmínky v zemi – vždy část obyvatelstva reagovala na danou situaci, která buď byla pro život přijatelná, nebo ne. V jednotlivých přednáškách jsme chtěli ukázat historické etapy, které donutily lidi

změnit život a hledat možnosti v jiné hostitelské zemi a co všechno obnášelo být emigrantem. Často nebylo jiné volby a bylo velmi těžké vyrovnat se změnou prostředí, ztrátou přátel nebo i rodiny, s jinými zvyklostmi, odlišnostmi, právními předpisy a někdy i kulturou. Na druhé straně hostitelské země nijak nestrádaly příchodem emigrace. Mnoho emigrantů dokázalo přinést hostitelské zemi výsledky své dobré práce, inspiraci, nápady ve všech oborech lidské činnosti. Tedy vzájemné obohacení.

V rámci cyklu Klub ve spolupráci s muzeem uspořádal **6 přednášek** na dané téma, kterých se zúčastnilo celkem **255 návštěvníků**.

- **17. ledna 2023** proběhla první přednáška s názvem „**Volynští Češi na Ukrajině (historie jejich emigrace, tradice a současnost)**“, které se zúčastnilo **62 osob**.

Lektorem byla **Mgr. Dagmar Martínková, Ph.D.** ze Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel.

V první přednášce jsme vyslechli příběh Čechů, kteří v 18. století odešli do carského Ruska a zde se úspěšně hospodářsky a kulturně etablovali a přitom nikdy nezapomněli na svůj původ. Příběh o tom, že tito Češi dokázali v průběhu 1. světové války přispět k zahraničnímu odboji a tak napomoci vzniku samostatného Československa a ve 2. světové válce na sebe obléknout uniformu čs. armády, bojovat a obnovovat samostatnost své vlasti. Jejich životy ovlivnila historie diktovaná totalitními a nacionalistickými režimy, světovými válkami, láska k vlasti a ke svobodě. V současné době má příběh volyňských Čechů pokračování, neboť válkou na Ukrajině se opět potomci Čechů dostávají do pohybu, mnozí bojují a jiní hledají v ČR zázemí a budoucnost pro sebe a své děti. Je to již šestá vlna volyňských Čechů z území Ukrajiny.

- **14. února 2023** se konala druhá přednáška s názvem „**Naděje a zklamání (Život české pobělohorské emigrace v Sasku do roku 1648)**“, na kterou se přišlo podívat **43 osob**.

Odborným lektorem byla **prof. PhDr. Lenka Bobková, CSc.** z Ústavu českých

dějin Filozofické fakulty Univerzity Karlovy.

Po porážce odbojných českých stavů v bitvě na Bílé hoře 8. listopadu 1620 přistoupil císař a král český a uherský Ferdinand II. k nečekaně tvrdým sankcím. Kromě trestů na životech a konfiskacích majetku zahrnovaly i výnosy povolující v dosud multikonfesním Českém království pouze katolickou víru. To znamenalo, že všichni stoupenci jiných vyznání museli buď konvertovat, nebo ze země odejít. Možnost vystěhovat se ale směli využít pouze lidé osobně svobodní, tj. šlechta a měšťané, nikoliv poddaní. Proces vystěhovalectví kvůli víře vyvrcholil v letech 1628 – 1629 a pro tyto uprchlíky se vžil pojem exulanti. Směry emigrace byly diktovány nejen osobními pohnutkami, či nahodilostí, ale také věroučným zaměřením. Pro členy Jednoty bratrské byly přijatelné některé oblasti Polska, později pak Nizozemí, či Anglie, zatímco novoutrakvisté, kteří měli blíže k luterské konfesi, se nejčastěji uchýlovali do sousedního Saska. A právě v archivu v Drážďanech se zachovalo velké množství písemností dokumentujících život utečenců v prvních letech jejich exilu. Z těchto zdrojů také vychází sonda zaměřená především na poměry v příhraniční Pirně, v níž v roce 1629 žilo přes 2000 uprchlíků (ve 399 domácnostech). Zdejší exulanti dokonce měli na předměstí svůj kostel, v němž se konaly české bohoslužby. Silná česká exulantská komunita v Pirně se rozpadla po dobytí města švédskou armádou (1639) a její nové centrum se pak vytvořilo na předměstí Drážďan. Řada exulantů také odešla do měst v Horní Lužici, která 1635 připadla Sasku, další zakotvili na různých místech Evropy, neboť vestfálský mír (1648) definitivně ukončil jejich naděje na možnost návratu do vlasti.

- **14. března 2023** se uskutečnila třetí přednáška s názvem „**České vystěhovalectví do USA (1848 – 1914)**“ v podání **prof. PhDr. Leoše Šatavy, CSc.**, z Ústavu etnologie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, kterou zhlédlo **42 osob**.

Země vzdálené, jako je Amerika, Austrálie, Nový Zéland se staly v polovině 19. století novým domovem pro nemalé množství Čechů. Možnosti emigrace přinesly nové politické změny po roce 1848 jako zrušení roboty a

poddanského zřízení. Důvodem byl nedostatek zemědělské půdy a špatně placená práce. Proto se řada lidí upnula k představě nového života a naději, že dobře uplatní své schopnosti v jiném prostředí.

- **18. dubna 2023** proběhla čtvrtá přednáška cyklu s názvem „**Volba mezi životem a smrtí**“, které se zúčastnilo **42 osob**.

Tento díl historie nám představil velmi těžké a složité období, těsně před zahájením 2. světové války. Po vítězství nacistické strany v Německu a dalším protižidovském tažení, pronásledování, „křišťálové noci“ a protižidovských zákonech se strhla uprchlická krize. Židovské rodiny, němečtí intelektuálové a umělci hledali záchranu v emigraci nejprve v Československu, pak v dalších státech Evropy. Po zabrání Rakouska Německem a dále po mnichovské dohodě s okleštěním Československa, se exodus německých, rakouských a sudetoněmeckých Židů ještě zvětšil a s tím i kritické podmínky k životu. Evropské státy následně uzavřely hranice pro uprchlíky a nebyla možnost, kde žít a jak přežít, získat domovské právo nebo vízum. Ani prezidentu Rooseveltovi se nepodařilo na mezinárodní konferenci přesvědčit evropské státy na společném řešení uprchlické krize. Jaké zbyly možnosti v následných událostech, nám přednesla paní **Mgr. Zuzana Pavlovská, Ph.D.** ze Židovského musea v Praze.

- **23. května 2023** se konala předposlední přednáška na aktuální téma „**Česká emigrace 1948, 1968 – ztráta pro českou společnost**“, kterou si přišlo poslechnout **34 osob**.

Tématem nás provedl **Mgr. Libor Svoboda, Ph.D.** z Ústavu pro studium totalitních režimů.

Československo za dobu jeho existence postihlo několik emigračních vln. Nejvíce lidí odešlo po komunistickém převratu v roce 1948, kdy selhala demokracie, a v srpnu 1968 po invazi vojsk SSSR a Varšavské smlouvy. V těchto dvou zásadních politických událostech a postupném omezování občanských svobod se lidé museli nějakým způsobem rozhodnout a to každý sám za sebe, jak žít dál. Buď za cenu rizika ztráty vlastního života odejít a

vykročit do nejisté budoucnosti, nebo zůstat a dostat se do vleku politického tlaku režimu anebo režimu sloužit. Dozvíme se, jak se uplatnila česká emigrace v západních zemích a jaké byly osudy výjimečných emigrantů.

- **13. června 2023** jsme uzavřeli celý cyklus závěrečnou přednáškou s názvem „**Odchody a návraty – česká a moravská šlechta po roce 1945 (emigrace elit ve 20. století)**“.

Poslední přednášku věnoval přednášející **Mgr. Zdeněk Hazdra, Ph.D.** významným osobnostem z řad šlechty, které za různých okolností odešly po roce 1945 z Československa – ať už v důsledku vysídlení německého obyvatelstva, nebo po nastolení komunistické diktatury v únoru 1948. Přesto mnozí z nich se svojí vlastí neztratili kontakt a snažili se stavět mosty přes politické, národní a společenské hranice. Jejich aktivity v řadě případů přispěly i k obnově svobody a demokracie v českých zemích. Jednalo se například o představitele rodu Schwarzenbergů, Lobkowiczů, Belcreidů a dalších.

V roce 1938 v době dramatické situace ohrožení Československa Německem, se sešly některé šlechtické rody a napsaly prohlášení, které přednesly prezidentu Benešovi: *Věrnost k českému státu, který naši předkové pomáhali budovati a po tisíc let udrželi, je pro nás povinností samozřejmou, že jsme rozmýšleli ji výslovně zdůrazniti. Považujeme za svou povinnost uchovat dědictví svých otců. Země Koruny české byly pohromadě po tolik věků a přetrvaly spolu tolik bouří, že doufáme v přežití těchto časů nepokoje a násilí. Vyslovujeme víru v lepší budoucnost ujišťujeme, že jsme si vědomi svých zděděných povinností k vlasti a státu, který byl domovem našich předků a jehož práva jsme vždy chtěli a i dnes chceme bránit.*

Tuto přednášku si přišlo poslechnout **32 návštěvníků**.

Po ukončení přednášky a malé přestávce proběhlo slavnostní rozloučení s tímto ročníkem Klubu cesty za poznáním a předání pamětních listů. Dále byl představen další plán na program 8. ročníku klubu. Zároveň jsme poděkovali všem členům klubu a posluchačům za přízeň a zájem o naše pořady i vycházky.

V průběhu jarního přednáškového cyklu se konaly také čtyři naučné vycházky a jeden celodenní autobusový zájezd:

- **18. února 2023** – návštěva **České národní banky** v ulici Na Příkopěch v Praze a prohlídka expozice Lidé a peníze s průvodcem. Vycházky se zúčastnilo **38 osob**.
- **18. března 2023** – návštěva **Werichovy vily** v Praze s prohlídkou expozice o Osvobozeném divadle. Po této prohlídce následovala menší procházka Kampou. Na vycházku přišlo **31 osob**.
- **22. dubna 2023** – vycházka po méně známých místech a zákoutích Prahy s průvodkyní PhDr. Jiřinou Chrastilovou: **Anežský klášter, zahrada** (bez prohlídky Národní galerie), **Novomlýnská věž, kostel sv. Klimenta, kostel sv. Petra**. Vycházky se zúčastnilo **36 osob**.
- **20. května 2023** – vycházka s průvodkyní PhDr. Jiřinou Chrastilovou **na Malostranský hřbitov**, kde spočinulo mnoho významných osobností, spisovatelů, malířů a umělců, dále zpět k centru **Smíchova, bývalá Ringhofferova továrna, synagoga a její osudy, kostel sv. Václava, vila Portheimka**. Na vycházku přišlo **27 osob**.
- **24. června 2023** jarní celodenní výlet na téma **Poznej své blízké okolí**. Seznámili jsme se s barokními památkami a zajímavostmi Smečna, Velvar a Zlonic. I těmito místy proběhla zajímavá historie a zanechala kulturní stopy: Smečno (kostel Nejsvětější Trojice s nejstaršími varhanami ve střední Evropě, barokní památky), Velvary (gotické a barokní památky města, Městské muzeum – expozice Domácnost 19. století), Zlonice (kostel Nanebevzetí Panny Marie, Památník Antonína Dvořáka). Na autobusový zájezd s námi vyrazilo **29 osob**.

V druhé polovině roku (od září do prosince 2023) připravil Klub cesty za poznáním ve spolupráci s Českou obcí sokolskou podzimní cyklus s názvem „**Historie českého Sokola**“.

Česká obec sokolská - měšťanský tělovýchovný spolek vznikl v polovině 19. století a stal se na dlouhou dobu hybatelem kulturní a sportovní české společnosti. Osud Českého sokola dál souvisel se všemi historickými událostmi naší země, i přes válečné drama I. a II. světové války. Myšlenka Sokola zůstala v lidech pevná, jak v časech dobrých tak i zlých. Po roce 1989 se projevila snaha Český sokol obnovit, jeho tradice a tělovýchovné i kulturní zaměření. To jistě bude možné posoudit z připravovaného sletu Sokola v roce 2024.

V průběhu cyklu byly zrealizovány **4 přednášky**, které se přišlo poslechnout **141 návštěvníků**.

1. **19. září 2023** se uskutečnila první přednáška s názvem „**Sokol od vzniku do 1. světové války (1862 – 1914)**“ a navštívilo ji **38 osob**.

Mgr. Michal Burian, Ph.D. odborný lektor České obce sokolské nám nastínil počátky vzniku Sokola. V roce 1862 nikdo netušil, že vzniká nejvýznamnější spolková organizace naší historie. Od skromných počátků se ze Sokola v průběhu několika desetiletí stala organizace, která ovlivňovala celou českou společnost. U jeho zrodu stáli především výjimeční muži, jimž byla věnována větší část přednášky – Miroslav Tyrš a Jindřich Fügner. Prvního z nich si dnes poněkud nešťastně spojujeme právě jen se vznikem Sokola. Ve skutečnosti se jednalo o doslova renesanční osobnost druhé poloviny 19. století, která se zapsala do historie mnoha oborů lidské činnosti. Stranou nezůstaly ani první sokolské slety, nástup druhé generace, vedoucí Sokol do 20. století a další témata.

2. **18. října 2023** proběhla druhá přednáška na téma „**Sokol a republika (1914 – 1918)**“, která přilákala **36 posluchačů**.

Odborný lektor České obce sokolské **Mgr. Michal Burian, Ph.D.**, nám vysvětlil, proč okřídlená Masarykova věta „Bez Sokola by nebylo legií, bez legií by

nebylo Československa“ nebyla jen bonmotem. Jejím reálnému základu byla věnována první část přednášky. Hovořili jsme i o Josefu Scheinerovi a Jindřichu Vaníčkovi – mužích, kteří vybudovali ze Sokola celonárodní organizaci, která splnila své poslání nejprve v letech 1. světové války a později v krizovém období konce 30. let. Klíčové okamžiky této éry jsou nejen slavné slety. Mezi nimiž vynikal první v samostatné republice v roce 1920 a poslední v roce 1938, ale i slavné úspěchy gymnastů a gymnastek na olympijských hrách, výstavba sídla Československé obce sokolské v Tyršově domě či budování sletového stadionu na Strahově. Probrali jsme také slavná Sokolská hesla: Jedinec nic nezmuže, celek vše!; Ni zisk, ni slávu!; Kde stanutí, tam smrt!; Tužme se!; Kupředu, zpátky ni krok!; Jen ruchem žijeme; Tam svět se hne, kde se síla napře; Věčný ruch, věčná nespokojenost.

3. **14. listopadu 2023** byla zrealizována třetí přednáška s názvem **„Sokol a sokolové v protinacistickém odboji“**, které se zúčastnilo **35 osob**.

V domácím i zahraničním odboji představovali členové ČOS nezastupitelnou a nepominutelnou složku. V protinacistické opozici stáli po celou dobu okupace vlasti. Měli zastoupení ve všech odbojových organizacích – s výjimkou organizací komunistických – a v rámci Obce sokolské v odboji se zásadně podíleli i na likvidaci zastupujícího říšského protektora Heydricha. Ze statistiky vyplývá, že konce války se nedožilo více než 5 000 členů ČOS, kteří položili své životy nejen doma, ale i na frontách druhé světové války. S tímto tématem nás seznámil **PhDr. Jan B. Uhlíř, Ph.D.** – odborný lektor a vedoucí vzdělavatelského odboru České obce sokolské.

4. **12. prosince 2023** se konala poslední přednáška celého podzimního přednáškového cyklu na téma **„Sokol jako symbol svobody“**, kterou si přišlo poslechnout **32 osob**.

Po znovuoobnovení České obce sokolské představoval vrchol veškerého sokolského snažení XI. Vsesokolský slet v roce 1948. Po něm se komunisté snažili ČOS přímo ovládnout a po neúspěchu tohoto pokusu byla ČOS včleněna do sjednocené tělovýchovy a na počátku 50. let minulého století de

facto zanikla. Pokus o její znovuoobnovení z konce 60. let zmařila sovětská okupace, a proto k němu mohlo být přistoupeno až v lednu 1990. Dnes je ČOS suverénně největší a nejpočetnější dobrovolnou tělocvičnou, kulturní a společenskou organizací České republiky s 1.100 jednot a více než 150 000 členy.

Na závěr nám **PhDr. Jan B. Uhlíř, Ph.D.** – odborný lektor a vedoucí vzdělavatelského odboru České obce sokolské připomněl, že ve své činnosti vychází Sokol z trvalých kulturních a mravních hodnot, vyznává úctu k pravdě, věrnost danému slovu, úctu k osobnosti a názorům druhého, zásadovost, kulturnost v jednání a vystupování, uvědomělost a ukázněnost.

Do činnosti Klubu cesty za poznáním patří také pořádání zajímavých vycházek a exkurzí. V průběhu podzimního cyklu proběhly dvě:

- **7. října 2023** – vycházka s průvodkyní PhDr. Jiřinou Chrastilovou **do Betlémské kaple, kostela sv. Jiljí a Platýze** v Praze, které se zúčastnilo **26 osob**.
- **16. listopadu 2023** – návštěva **obrazové galerie Cesty za světlem** v Praze 4 - Chodově. Jsou zde vystavena díla PhDr. Ing. Zdeňka Hajného na téma vesmíru, z krajiny do srdce Na vycházku přišlo **7 osob**.

7.4.6 Sbírkotvorná a badatelská činnost

Během roku 2023 Muzeum Nové Strašecí plnilo také svou sbírkotvornou funkci. Do **sbírkového fondu** v roce 2023 přijalo **66 přírůstků** – převážně darů od soukromých osob, čímž se obohatil sbírkový fond muzea na 5.850 předmětů.

V roce 2023 provedli zaměstnanci muzea **inventarizaci pečetidel a razítek od čísla 2276/98 do čísla 2342/98**. Pečetidla a razítka byla zkontrolována, setříděna a uložena do nových obalových materiálů. Zároveň byl sepsán nový aktualizovaný seznam pod názvem „Pečetidla a razítka – rozdělení a revize 2023“.

V roce 2023 byla provedena také inventarizace **map a plánů od čísla M/1 do čísla M/221**. Mapy a plány byly zkontrolovány, setříděny a uloženy do nových kartonových desek v depozitáři muzea. Část map byla zrevidována badatelem panem Petrem Šapovalivem, který pro muzeum zpracoval podrobnější přehled o některých mapách ve zprávě s názvem „Zpracované mapy z archivu muzea“ – uloženo jako dokument „Mapová sbírka v Muzeu Nové Strašecí – zpracováno badatelem – pan Petr Šapovaliv“.

Závěry z proběhlých revizí byly zaznamenány ve vyhotovené Zprávě o provedení inventarizace části sbírkového fondu Muzea Nové Strašecí za rok 2023.

Do knihovního fondu jsme v roce 2023 přijali a zapsali **6 nových přírůstků** získaných od soukromých osob a Státního oblastního archivu v Praze. K 31. 12. 2023 obsahuje muzejní knihovní fond **7.577 svazků knih**.

Muzeum Nové Strašecí v rámci spolupráci s ostatními muzei a organizacemi zapůjčilo **1. Základní škole v Rakovníku** kovovou **židovskou hvězdu** z bývalé synagogy v Novém Strašecí a **bankovky z terezínského ghetta** za účelem veřejné prezentace u příležitosti výstavy „Pocta obětem holocaustu“ a u příležitosti Dne obětí holocaustu (viz Smlouva o dočasném užívání sbírkových a nesbírkových předmětů v Muzeu T. G. M. Rakovník č. 002/360155/2023), **Městu Nové Strašecí** zapůjčilo **64 sbírkových předmětů a archivních materiálů** za účelem veřejné prezentace u příležitosti oslav 520 let povýšení Strašecí na město (Smlouva o dočasném užívání sbírkových a nesbírkových předmětů č. 208/360155/2023).

Muzeum Nové Strašecí si v roce 2023 vypůjčilo **24 sbírkových předmětů z Národního muzea (Historického muzea) v Praze** (Smlouva o výpůjčce č. 066/360155/2023), **32 sbírkových předmětů z Prácheňského muzea v Písku** (Smlouva o výpůjčce č. 120/360155/2023), **1 sbírkový předmět z Husitského muzea v Táboře** (Smlouva o výpůjčce č. 121/360155/2023) a **35 sbírkových předmětů z Jihočeského muzea v Českých Budějovicích** (Smlouva o výpůjčce č. 198/360155/2023) pro výstavní účely v rámci výstavy „Keltové ve středu Boiohaema“.

Od jednotlivců či soukromých sběratelů si Muzeum Nové Strašecí v roce 2023 pro

výstavní účely vypůjčilo plátna a akvarely od paní Ivony Knechtlové, krajky od žen z kroužku paličkování při Domu dětí a mládeže v Rakovníku, keltskou šatnu od paní Mgr. Drahomíry Motykové, Ph.D., obrazy od paní Mgr. Larisy Matejové a plátna od pana Karla Řepky.

V průběhu roku 2023 poskytlí zaměstnanci muzea odpovědi na **13 badatelských dotazů** buď osobně nebo prostřednictvím emailových zpráv. Informace byly získány z knih v knihovním fondu, z archivních materiálů či sbírkových předmětů muzea.

7.4.7 Doplnková činnost

V rámci doplňkové činnosti poskytuje muzeum návštěvníkům **prodej pohlednic, publikací, knih, zboží a různých upomínkových předmětů**, které jsme v roce 2022 obohatili o nový sortiment zboží převážně s motivem keltské hlavy (trička pro děti i dospělé, hrnečky, klíčenky, jojo, magnetky, sportovní lahve, zápisníky a ručně vyráběná mýdla).

V roce 2017 jsme zrekonstruovali zázemí pro návštěvníky, jehož součástí se stala rovněž menší **kavárna** s posezením o kapacitě cca 15 osob. V roce 2018 jsme zažádali o vydání závazného stanoviska Krajskou hygienickou stanicí Středočeského kraje, která nám po splnění zadaných požadavků vydala kladné stanovisko až v červnu roku 2019. Od července 2019 mohou tedy návštěvníci a zákazníci využít nabízený sortiment většinou balených potravin (sušenky, čokolády, lízátko, bonbony) a balených nápojů (perlivá a neperlivá voda, nealkoholické nápoje, ale i např. pivo a víno). V nabídce muzea je také poskytování kávy (espresso, lungo, cappuccino, latte, turecká a rozpustná) a různých druhů čajů (černé, ovocné, bylinné a další), které si mohou zákazníci vypít v prostorách kavárny nebo odnést s sebou v poskytnutém kelímku. Pro potřeby provozování kavárny jsme vypracovali provozní, hygienický a sanitační řád, povinnosti zaměstnanců a analýzu nebezpečí při uvádění potravin a pokrmů na trh. V roce 2022 jsme nabízený sortiment rozšířili o prodej trubiček Gofre v různých příchutích (Paříž, Míša, Levandule, bezlepkové ořechové a bezlepkové čokoládové).

7.5 Muzeum Alice G. Masarykové a Českého červeného kříže

Muzeum Alice G. Masarykové a Českého Červeného kříže slavnostně otevřelo své expozice 28. června 2022. Přestože jsme očekávali nadšený zájem veřejnosti, návštěvnost tohoto mimořádného místa byla zpočátku nižší než jsme předpokládali. Muzeum zůstávalo ve stínu nedalekého Muzea T. G. Masaryka. Rozhodli jsme se tedy aktivně věnovat propagaci a spustili novou kampaň, která měla upozornit na tento fascinující objekt.

S podporou Středočeského kraje jsme vytvořili **nový cyklus nazvaný "Alice Garrigue Masaryková - odkaz ženy, který inspiruje generace."** Tento cyklus se věnuje ženám, jež představují inspiraci a navazují na odkaz silných a emancipovaných žen, mezi něž patřila i zakladatelka a první předsedkyně Československého Červeného kříže, Alice G. Masaryková. Během celého cyklu mají návštěvníci možnost setkat se s výjimečnými ženskými osobnostmi a objevovat příběhy odvahy, úspěchu, charity, módy a lásky.

Program zahrnuje přednášky a besedy s výjimečnými ženskými osobnostmi, divadelní představení, filmová promítání a plánuje se i natáčení epizody podcastu "Přepište dějiny." Tímto způsobem se snažíme přinést do popředí příběhy silných žen a jejich významný přínos do naší společnosti

7.5.1 Kulturní akce

- Pochod Alice G. Masarykové a ČK 6. – 7.5.2023
- Vzpomínkové setkání u příležitosti 100. výročí úmrtí Ch. G. Masarykové 13.5.2023
- Cyklojízda Kladno-Lány se senátorkou Šípovou 30.9.2023
- Den v Muzeu Alice G. Masarykové a ČČK 28.10.2023
- Prohlídka rámci představení Istyklál 3.11.2023
- Anatomia Militaris - Memoriál 1620 4.11.2023
- Kinokavárna - Božská Emma 24.11.2023
- Vánoční focení (Adventní prodejní výstava) 26.11.2023
- Prezentace rukavic Alice G. Masarykové 29.11.2023
- Kinokavárna – Buď můj hlas 8.12.2023

7.5.2 Výstavy

11.2. – 30.2.2023 Historie dárcovství krve v ČR – zapůjčeno Muzeu Saského červeného kříže v Beierfeldu

Muzeum Alice G. Masarykové a Českého červeného kříže navštívilo 2665 návštěvníků

8. Spolupráce s jinými odbornými institucemi, spolky a médii

Muzeum T. G. M. Rakovník spolupracovalo v roce 2022 s Asociací muzeí a galerií, Ústavem archeologické památkové péče středních Čech, Archeologickým ústavem v.v.i. AV ČR, Masarykovým ústavem a Archivem AVČR, Západočeským muzeem v Plzni. Výborná spolupráce trvala i na regionální úrovni, a to se Státním okresním archivem v Rakovníku, Rabasovou galerií v Rakovníku a s Informačním centrem v Rakovníku.

Oboustranná pozitivní spolupráce probíhala především s Muzejním spolkem Král. města Rakovníka, Zapsaným spolkem pro podporování Muzea T. G. Masaryka v Lánech, Masarykovou společností, Sborem dobrovolných hasičů v Lánech, Klubem historie Červeného kříže, Klubem vojenské historie Doksy u Kladna, Československou obcí legionářskou, Klubem českých turistů, Českou obcí sokolskou, Oblastním spolkem Českého červeného kříže v Rakovníku a Muzejním spolkem Jesenice.

Při prezentaci muzea jsme spolupracovali především s regionálními deníky (Rakovnický deník) a týdeníky (Raport) a s celostátním tiskem, především pak s Českou televizí, Českým rozhlasem a Rádiem Region. Zároveň jsme pokračovali v modernizaci našich webových stránek a prezentaci muzejních akcí na Facebooku, Instagramu a na turistických serverech jako je např. Rozhraní Kudy z nudy, server Pro muzeum a s dalšími médii. Úspěšná spolupráce se uskutečnila i s internetovým rozhraním Slevomat.

9. Zahraniční spolupráce

Zahraniční spolupráce pokračovala především na vědecké bázi v souvislosti s výzkumem a analýzami unikátního nálezu zlatých šperků z období stěhování národů. V roce 2023 bylo opět obnoveno partnerství se Muzeem Saského červeného kříže v Beierfeldu, kterému byla zapůjčena výstava Historie dárcovství krve v ČR

10. Zapojení do dotačních programů, fundraising

10.1 Dotace IROP výzva č. 76 Projekt „Muzeum Alice G. Masarykové“

V roce 2022 byl ukončen projekt **IROP z výzvy č. 76** s názvem Muzeum Alice G. Masarykové. V rámci kompletní rekonstrukce objektu a vybudování nové expozice bylo z evropské dotace získáno **11 382 362,- Kč**. Projekt byl ukončen k 31.3.2022 a nyní probíhá udržitelnost projektu.

10.2 Dotace z národních zdrojů, finanční podpora měst a obcí, fundraising

Dotace Ministerstvo kultury:

Dotace na výstavu Masarykovi v Americe 120 000,-,

Dotace ISO – Vybavení archívu Muzea T. G. Masaryka v Lánech 35 000,-

Dotace od měst a obcí: 868 000,-

Sponzorské dary a smlouvy o reklamě:

ČLUZ podpora přednáškového cyklu 15 000,-

Firma Matějka - podpora publikace 25.000,-

Firma Hlaváček - Dodání a doprava dřeva ve výši 50.000,-

11. Zpráva o hospodaření za rok 2023

1) Základní údaje o organizaci

Název: Muzeum T.G.M. Rakovník, p.o.

Sídlo: Vysoká 95, 26901 Rakovník

IČO: 00360155

Číslo organizace (dle SK): 00618

Doplňková činnost organizace provozovaná v příslušném kalendářním roce: kavárenská činnost, prodej upomínkových předmětů.

2) Personální údaje k zajištění činnosti PO k 31.12.2023

a) Fyzický počet zaměstnanců organizace celkem: 28

Z toho:

- kmenových zaměstnanců: 28

- externích zaměstnanců: 0

b) Přepočtený počet **kmenových** zaměstnanců: 25,13

c) Průměrná měsíční mzda předchozího roku: 29.460,- Kč

d) Průměrná měsíční mzda příslušného roku: 31.977,-

3) Hospodaření příspěvkové organizace za rok 2023

a) Komentář k výsledku hospodaření k 31. 12. 2023

Výsledek hospodaření za rok 2023 byl v zisku 126 tis. z hlavní a 3 tis. z doplňkové činnosti. Kladný výsledek hospodaření značí naši stabilitu a velmi dobré finanční řízení. Toto hospodaření posiluje image organizace jako stabilní a důvěryhodné instituce, což posiluje vztahy s dárci, partnery a dalšími stranami. Výsledek hospodaření organizace použije pro zvýšení prostředků ve fondech instituce.

b) Komentář k dodržení schválených závazných ukazatelů za rok 2023

Závazné ukazatele byly za rok 2023 dodrženy. Bylo žádáno o navýšení ukazatele na mzdy, přičemž došlo ke krytí této položky z fondu odměn. Tato položka tedy narostla o 2 %. Příspěvek na provoz bez účelového určení byl zcela vyčerpán a příspěvek na energie se nedočerpal, organizace vrátila tedy

část prostředků ve výši 619 tis. na účet zřizovatele.

c) Komentář k hospodaření příspěvkové organizace k 31. 12. 2023

- Celkové náklady za rok 2023 klesly o 4 % díky úspoře na energiích z důvodu snížení cen. Dále bylo méně investováno do oprav, které ve velké míře probíhaly už v roce 2022. Oproti roku 2022 bylo také méně využito finančních prostředků na ostatních službách.

Výnosy oproti roku 2022 klesly díky menšímu čerpání peněžních fondů, a to konkrétně fondu odměn, který byl v roce 2023 nižší.

Na účtu 502 – energie došlo k úspoře finančních prostředků, které byly zaslány zpět zřizovateli, prostředky byly čerpány ve výši 78 % oproti původně plánovaným 100 %. Další menší plnění proběhlo na účtu 504 – prodané zboží, kde byly čerpány prostředky ve výši 84 %, v této souvislosti byla navýšena marže na prodaném zboží, aby byl výnosový účet, co nejvíce vyrovnán. Dále byl překročen účet 512 – cestovné, kdy v rámci probíhajících oprav na jednom ze služebních vozů, muselo být využito osobních vozů zaměstnanců, nicméně reálně je toto překročení nepatrné, a to ve výši 3 tis. Kč. O 93 % vzrostly výnosy z prodeje výrobků a o 21 % vzrostly výnosy ze služeb, ve kterých největší objem čítají tržby za vstupné a tržby za prováděné investiční archeologické výzkumy.

- Opravy a údržby za rok 2023 byly provedeny v nižším rozpočtu, než bylo plánováno díky větším opravám, které byly provedeny už v roce 2022.
- Na nákup drobného majetku bylo v roce 2023 vynaloženo větší finanční prostředky v souvislosti s výstavami financovanými z MKČR. Tato položka tedy stoupla oproti plánovanému rozpočtu o 63 %.

d) Komentář k pohledávkám

Součet rizikových pohledávek (pohledávky s problémovou vymahatelností): o

Součet nedobytných pohledávek (v daném roce odepsaných): o

Součet nedobytných pohledávek (dosud neodepsaných): o

4) Výsledky kontrol

a) Vnější kontroly

V organizace během roku 2023 neproběhly žádné vnější kontroly.

b) Vnitřní kontroly

Organizace provádí analýzu rizik, kde identifikuje potencionální hrozby a rizika v procesech a organizaci. Na základě analýzy stanoví kontrolní opatření. Každý zaměstnanec má jasně definované role v rámci VKS. Organizace má jasně stanovené procesy a postupy v rámci VKS uvedené písemně ve svých vnitřních směrnicích. Tyto směrnice jsou pravidelně monitorovány a případně dochází k jejich doplnění v souladu se zákonnými požadavky či potřebami organizace. Nově nám s vnitřní kontrolou pomáhá také software na finanční kontrolu Croseus. Nastavení VKS v organizaci je průběžný proces, který je součástí celkového řízení rizik.